

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Utbildnings- och forskningsnämnden för lärarutbildning
Lärarprogrammet, examensarbete 10 poäng

Vad kännetecknar en bra lärare?

I ett lärar- och elevperspektiv

Kristoffer Holm, Robin Demèn och Mikael Hansson

Examensarbete i LAU350

Handledare: Hans Ekbrand

Examinator: Daniel Seldén

Rapportnummer: 2480-05

Abstract

Arbetets art:	Examensarbete, 10p
Institution:	Institutionen för pedagogik och didaktik vid Göteborgs Universitet
Antal sidor:	32
Titel:	Vad kännetecknar en bra lärare?
Författare:	Kristoffer Holm, Robin Demèn och Mikael Hansson
Handledare:	Hans Ekbrand
Examinator:	Daniel Seldén

Syfte: Uppsatsens syfte är att undersöka vad elever och lärare anser vara bra/dåliga lärarstilar samt se hur elevernas respektive lärarnas syn relaterar till varandra. Finns det likheter eller skiljer sig elevers och lärares syn på detta område?

Frågeställningar: Hur skildrar lärare en bra lärare?
Hur skildrar lärare en dålig lärare?
Hur skildrar elever en bra lärare?
Hur skildrar elever en dålig lärare?
Hur relaterar elevernas och lärarnas uppfattningar till varandra?

Metod: Undersökningen är genomförd med hjälp av kvalitativa intervjuer med ett antal elever från en gymnasieskola och lärare från blandade skolor. Inför intervjuerna studerade vi litteratur och forskning kring ämnet.

Resultat: Resultatet visar att lärarnas och elevernas syn på vilka bra egenskaper en lärare bör besitta stämmer i stort sett överens. I huvudsak ansågs engagemang, humor, rättvisa, pedagogisk förmåga och att brinna för sitt yrke som bra lärareegenskaper, något som även stämde väl överens med tidigare undersökningar och litteratur. Några egenskaper såsom rättvis, social och skapa trygghet skiljde de intervjuade grupperna åt. En dålig lärare kännetecknades i huvudsak genom att vara ostrukturerad, oengagerad, svårt för samarbete, svårt för kritik och saknar pedagogisk förmåga. Detta belystes inte i litteraturen men undersökningen lyfter ändå fram dessa egenskaper. Resultatet visar även att det troligen är mycket svårt att bemästra samtliga bra egenskaper eftersom olika individer har olika uppfattningar om vad som anses som bra eller dåliga egenskaper. Uppsatsen förespråkar en alternativ väg där en egen personlig stil rekommenderas.

Nyckelord: Lärarstil, bra lärare, dålig lärare, intervju, lärares egenskaper

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
2. Syfte	2
2.1 Frågeställningar	2
3. Tidigare forskning	3
3.1 Läraryrket	3
3.2 Olika typer av lärare	3
3.2.1 Olika lärarstilar enligt Kimber och Sandersson	3
3.2.1.1 Den auktoritära	3
3.2.1.2 Den fulländade	4
3.2.1.3 ”Hönsmamman – Storpappan”	4
3.2.1.4 Kompisen	4
3.2.2 Olika lärartyper enligt Maltén	4
3.2.2.1 Den auktoritära läraren	5
3.2.2.2 Den passive läraren ”Låt gå läraren”	5
3.2.2.3 Den demokratiska läraren	5
3.3 Inlärnings och undervisningsmetoder	5
3.3.1 Inlärningsmetoder	5
3.3.2 Undervisningsmetoder	6
3.3.3 Inlärningsätt	6
3.4 Lärares uppgifter som ledare	6
3.4.1 Ämneskompetens	6
3.4.2 Didaktisk kompetens	7
3.4.3 Ledarkompetens	7
3.5 Ledarskap i klassrummet	7
3.5.1 Planering	7
3.5.2 Kontroll	8
3.5.3 Motivation	8
3.5.4 Gruppering	9
3.5.5 Individualisering	10
3.6 Vad är en bra lärare?	10
3.6.1 Vad minns man av en bra lärare?	10
4. Metodavsnitt	12
4.1 Vetenskapliga metoder	12
4.1.1 Kvantitativ och kvalitativ metod	12

4.2 Metodval	12
4.3 Genomförande	13
4.3.1 Urval	13
4.3.2 intervjuprocedur	13
4.3.3 Trovärdighet och tillförlitlighet	14
4.3.4 Etik	14
5. Resultatavsnitt	15
5.1 Intervjuresultaten med lärarna	15
5.1.1 Vad kännetecknar en bra lärare?	15
5.1.2 Vad kännetecknar en dålig lärare?	17
5.1.3 Vad tror lärarna att elever tycker är viktigt hos en bra lärare?	18
5.1.4 Vad i din ledarstil/ledarskap uppfattar du som en styrka/svaghet?	18
5.1.5 Får du anpassa ditt ledarskap?	19
5.1.6 Personlighet eller ämneskunskap vad är viktigast?	20
5.2 Intervjuresultaten med eleverna	20
5.2.1 Beskriv en lärare som varit bra/mindre bra	20
5.2.2 Vad/hur är en bra lärare för dig?	20
5.2.3 Vad/hur är en dålig lärare för dig?	21
5.2.4 Personlighet eller ämneskunskap vad är viktigast?	22
5.3 Hur relaterar elevernas och lärarnas uppfattningar till varandra?	23
5.3.1 Allmänna uppfattningar	23
5.3.2 Positiva egenskaper	23
5.3.3 Negativa egenskaper	24
5.3.4 Skillnader i uppfattningen vad som är dåliga respektive bra egenskaper	24
6. Diskussion	25
6.1 Analys	25
6.2 Resultatdiskussion	28
7. Källförteckning	31
Bilaga 1	32
Figur 1	7
1. Inledning	

Vi är tre studenter som i skrivandets stund läser vår sista termin på lärarhögskolan i Göteborg. Vi är alla i samma ålder och det känns inte som om det var länge sedan vi själva gick i grundskolan och gymnasiet. Då vi började på lärarhögskolan var vår uppfattning om läraryrket att det var ett relativt lätthanterligt jobb med långa lov och korta arbetsdagar. Numera i utbildningens slutskede har vår glamorösa bild av läraryrket drastiskt förändrats då det idag ställs allt högre krav på läraren. Lärarnas arbete bedöms inte bara av elever utan även av föräldrar och skolmyndigheter. Även massmedia granskar hur lärarna agerar i skolan, det leder till att det ställs ytterligare krav på dem. Det krävs mycket mer av lärarna även under undervisningens gång, det räcker inte att komma med en bok, utan det krävs variation, disciplin i ordnade former i klassrummet etc. Lärarna skall även vara samarbetsvilliga med andra lärare och vuxna inom skolan, olika handlingsplaner skall utformas utifrån skol- och läroplanen. I Lpf 94 står det bl.a. att läraren skall stimulera, handleda och stödja eleven och stärka varje elevs självförtroende samt viljan och förmåga att lära sig. (www.skolverket.se) Det är med andra ord en hel del att "stå i" som lärare i dagens skola.

En av anledningarna till att just vi valde att läsa till lärare har dels att göra med att vi trodde att det var ett lätthanterligt jobb, den uppfattningen har dock nu ändrats. En annan anledning var att vi själva under vår skoltid haft en uppsjö lärare, men endast en handfull av alla dessa har, i våra ögon, varit bra lärare. En sak dessa lärare hade gemensamt var att det inte bara var vi som tyckte dessa lärare var bra utan det stora flertalet elever. Dessa bra lärare inspirerade oss själva att läsa till lärare. Samtidigt kan nämnas att alla mindre bra lärare gjorde valet ännu enklare att söka in till lärarhögskolan då vi tyckte att det var dags att bättra på statistiken lite till de bra lärarnas sida.

Under våra universitetsstudier har vi vid ett flertal tillfällen varit ute på praktik och olika vikariat och sett skolan med nya ögon då vi nästan är lärare själva. Vi är alla överens om att vår bild på hur en bra lärare skall vara har förändrats sedan gymnasietiden. Två av oss har haft praktik på samma skola som vi själva gick på under gymnasietiden och faktiskt haft favören att få arbeta tillsammans med några av de lärare vi tyckte var mindre bra och de vi fullständigt bara älskade. Vi kan nu i efterhand konstatera att vissa av de bra lärarna trots allt inte var så bra som man tyckte då och vissa av de dåliga kanske inte var så dumma trots allt. Men faktum kvarstår, att eleverna fortfarande hade ungefär samma uppfattning som oss själva då vi gick på gymnasiet. De trivdes bättre med de vi tyckte om och de trivdes mindre bra med de vi inte alls gillade. Hur detta kommer sig kan man bara spekulera i.

Vi tycker därför att det är på sin plats att undersöka detta fenomen om vad eleverna uppfattar som bra och dåligt hos en lärare samt hur en lärare definierar en bra respektive dålig lärare samt hur elevernas respektive lärarnas syn relaterar till varandra.

Vår undersökning kan ses som en bra start för oss själva då vi om ett par månader skall ut i verkligheten och försöka bli så bra lärare som möjligt. Uppsatsen kan även ge andra blivande lärare, samt färdigutbildade, mer information om vad som uppfattas som en bra ledarstil och hur man ska agera för att vara en bra lärare. Denna undersökning kanske kan få oss, men även andra blivande kollegor, att tänka till lite och om det behövs, ändra på oss en aning så att vi blir ännu bättre på att möta eleverna i deras sökande efter det livslånga lärandet.

2. Syfte

Uppsatsens syfte är att undersöka vad elever och lärare anser vara bra/dåliga lärarstilar samt se hur elevernas respektive lärarnas syn relaterar till varandra. Finns det likheter eller skiljer sig elevers och lärares syn på detta område?

2.1 Frågeställningar

För att konkretisera vårt syfte har vi följande frågeställningar inför vår undersökning:

- Hur skildrar lärare en bra lärare?
- Hur skildrar lärare en dålig lärare?
- Hur skildrar elever en bra lärare?
- Hur skildrar elever en dålig lärare?
- Hur relaterar elevernas och lärarnas uppfattningar till varandra?

3. Tidigare forskning

Syftet med detta kapitel är att kortfattat presentera olika typer av lärare, hur man kan vara som lärare och vad som kännetecknar en bra lärare.

3.1 Läraryrket

Lärarens arbete innebär utforma, planera och sköta en verksamhet där eleverna deltar i olika slags aktiviteter. Lärarens uppgift är att organisera och leda elevernas olika aktiviteter, detta sker i stor del genom att ge eleverna uppgifter och instruktioner för genomförandet. En stor del av arbetet går ut på att få eleverna att delta i de planerade aktiviteterna, vilket ofta går ut på att få eleverna motiverande.

Skolan är en institution med lång historia och starka traditioner som ligger till grund för arbetsutformning. Lärarna bör se till att förverkliga skolans uppdrag, vilket oftast innebär att organisera en fungerande undervisning i klasser om ca 25-30 elever. För att klara av detta krävs det att lärarna utvecklar vissa kollektiva kompetenser såsom "ögon i nacken", hålla ett högt aktivitetsstempo, vara på flera ställen samtidigt och på samma gång hålla ordning i klassrummet och få elever att ta till sig kunskap. (Carlgren & Marton, *Lärare av i morgon*, 2002: 71). Ett annat problem som ofta läraren ställs inför är att få eleverna att följa lektionsplaneringen. För att få eleverna att prestera kan läraren använda sig av allt ifrån skrämsemetoden till att försöka involvera eleverna så mycket som möjligt i planeringen. (Carlgren 2002: 72).

Lärare i dagens skolor bör vinna auktoritet hos eleverna snarare än att redan från början besitta den. Relationer mellan barn och vuxna har förändrats på senare år, detta betyder att lärararbetet skall bedrivas på ett mer jämställt vis tillsammans med elever.

Dagens skolreformer ställer större krav på lärarnas förmågor utanför klassrummet, exempel på detta är formulera, argumentera och kommunicera ett tänkande av innehållet i skolarbetet och bedömning av elever. Men inte minst att utveckla nya sätt att organisera och leda verksamheten i skolan. (Carlgren 2002: 83).

3.2 Olika typer av lärare

3.2.1 Olika lärarstilar enligt Kimber och Sandersson

Lärarna Birgitta Kimber och Martin Sandersson tar i sin bok, *Känn dig som lärare* (1995), upp några olika typer av lärarstilar som de kommit i kontakt med under sin yrkesverksamma tid som lärare på olika skolor. De påpekar att man som lärare inte alltid tillhör en viss stil, men att de flesta lärare förmodligen har upplevt att de kombinerar olika lärarstilar i sitt agerande i olika situationer. De skriver vidare att det nog är så att de flesta lärare har benägenhet att hamna i situationer som hör mer till en viss typ än till en annan. Nedan följer en sammanfattning av några av de olika lärarstilarna samt vilka risker de anser finns med de olika stilarna. Boken är skriven utifrån exempel från olika lärares handlande. Enligt Kimber & Sandersson är syftet med deras bok att vända läsarens svaga sidor till starka.

3.2.1.1 Den auktoritära

Denna lärartyp kan uppfattas som gammalmodig då han förespråkar rättvisa, disciplin och ordning och reda i klassrummet. Eleverna får rätta sig efter strikta regler och har väldigt lite

att säga till om. Många elever finner den auktoritära läraren vara bra, de menar att de vet vad som gäller och vad som förväntas av dem. Läraren själv förklarar sin stil med att inläring sker bäst i en miljö där tystnad och ordning gäller och att skolans viktigaste uppgift är just att lära ut kunskaper och färdigheter. Den auktoritära läraren har svårt att ta till sig nya idéer och kan i många fall vara mycket svår att diskutera med, vare sig det gäller kollegor eller elever. Riskerna med denna lärarstil är att kreativiteten och skapandet hämmas och eleverna kan uppfatta undervisningen som stressig och tråkig, detta kan för vissa leda till sämre resultat gällande skolarbetet då eleverna känner tristess inför skolarbetet. (Kimber & Sandersson 1995:76)

3.2.1.2 Den fulländade

Denna lärartyp är en hängiven pedagog som upplever sig själv som en mycket bra lärare med stor kunskap inom yrket. Läraren gör allt för att utföra sitt arbete på bästa sätt och tar gärna på sig arbetsuppgifter då han inte tror att någon annan kan göra jobbet lika bra. Den fulländade läraren har ofta höga krav på sig själv och sin omgivning då allt skall vara näst intill perfekt. De kollegor och elever som inte riktigt uppfyller lärarens principer kan i många fall råka ut för nedlåtande kommentarer och dylikt då denne anser sig veta bäst. Riskerna med denna typ av lärarstil är att chansen att bli utbränd är stor, samt att elever och kollegor kan uppfatta den fulländade läraren som en översittare och kan då i värsta fall bli utfrysad av båda grupper. Fördelen med denna lärarstil är att läraren har ett brinnande intresse för skolarbetet och eleverna. (Kimber & Sandersson 1995:31)

3.2.1.3 ”Hönsmamman – Storpappan”

Läraren som förespråkar denna typ av lärarstil vill gärna ta hand om eleverna och riktigt rå om och beskydda dem. De flesta lärare är intresserade av att eleverna har det bra, skillnaden ligger bara i hur stort detta engagemang är. Så länge detta engagemang inte tar överhanden och läraren håller sig inom gränsen för vad man bör göra som lärare, är allt bra. En väldigt stor risk med denna typ av lärare är att han trampar in på föräldrarnas område gällande uppfostran m.m. vilket kan upplevas som väldigt känsligt. Vissa föräldrar kanske uppskattar det men många kanske anser att läraren gör intrång beträffande deras ansvarsområde. Styrkan hos hönsmamman – storpappan är i alla fall deras förmåga till engagemang och deras stora hjärtan. (Kimber & Sandersson 1995:66-67)

3.2.1.4 Kompisen

Denna lärartyp vill gärna bli vän med eleverna, det kan leda till ett mycket gott samarbete mellan elev och lärare. Det finns uppenbara risker med denna lärarstil, eleverna kan tappa respekten för läraren ifall gränserna blir för otydliga. En annan risk är att lärarekollegor kan bli osäkra på lärarens pålitlighet gentemot dem och kanske även vederbörandes objektivitet t.ex. vid betygsättning av eleverna. Läraren måste alltid ta sitt ansvar och visa vem som bestämmer, oavsett vilka situationer som uppstår. Kompisens styrka är att han får god kontakt med eleverna och kan befinna sig på samma nivå som de och om denna stil används på rätt sätt är det en värdefull tillgång. (Kimber & Sandersson 1995:21).

3.2.2 Olika lärartyper enligt Maltén

Arne Maltén presenterar i sin bok, *Pedagogiska frågeställningar* (1997), vad ledarskapet betyder för gruppens utveckling. Enligt Maltén är det till stor del lärarens handlande som avgör hur gruppen fungerar, dvs. hur läraren föredrar att styra sin grupp. Maltén nämner tre olika stilar. (Maltén 1997: 219)

3.2.2.1 Den auktoritära läraren

Denna typ av lärare föredrar att styra gruppen ensam och tillåter inte att någon ifrågasätter beslut som fattas. Den auktoritära läraren styr gruppmedlemmarna i detalj utan att motivera, informera eller rådfråga övriga. Läraren kan upplevas ha behov av att hävda sig själv och vara intolerant mot andra.

3.2.2.2 Den passive läraren "Låt gå läraren"

Denna lärartyp är passiv, eftergiven och lämnar ansvar och initiativ till gruppen och låter den göra som den vill inom vissa ramar. "Låt gå läraren" är givetvis aktiv på gruppens uppmaning, läraren kan ses som en extra resurs.

3.2.2.3 Den demokratiska läraren

Läraren låter gruppmedlemmarna ta ansvar och vara med vid planering och ser till att de är medvetna om målet. Han är öppen för andra åsikter och har inget emot att diskutera fram olika handlingsalternativ istället för att bara bestämma allt själv. Den demokratiska läraren finns alltid till hands för att stödja gruppen och arbetar för en miljö där alla vågar säga sin mening och där förslag från gruppen behandlas med respekt.

3.3 Inlärnings och undervisningsmetoder

3.3.1 Inlärningsmetoder

Det som står i läroböcker och det som läraren säger uppfattas på ett antal olika sätt av eleverna. Detta kan bero på att det finns flera olika sätt att ta till sig information och kunskap på lärare och elever emellan. Detta kan leda till att lärare och elever ofta agerar i ett tillstånd av ömsesidigt missförstånd, kanske använder de sig av samma ord, samma uttryck, men de betyder inte samma sak. En förutsättning för att läraren skall kunna göra sig förstådd är att han själv försöker förstå hur eleverna lär sig på bästa möjliga vis. (Marton *Inläring och omvärldsuppfattning* 1999:158).

Enligt Maltèn är den pedagogiska uppgiften att arrangera en undervisning med hänsyn tagen till individers mognadsnivå och sensoriska mottaglighet. Läraren bör stimulera elevernas utveckling genom att styra deras erfarenheter mot sinnesområden där de är som mest mottagliga. Att elever lär sig på olika sätt är självklart. I Maltèns bok, *hjärnan och pedagogiken* (2002), har han sammanställt de tre vanligaste tillvägagångssätten till elevers lärande:

- Den visuella eleven ser och betraktar, antecknar flitigt under lektioner, vill ha böcker och kompendier att läsa i. Eleven gillar att arbeta med bilder, diagram, symboler och tankekartor (mindmaps).
- Den auditiva eleven lär sig genom att lyssna och föredrar muntliga instruktioner. Eleven har ofta svårt att anteckna medan denne lyssnar. Eleven provar gärna själv och stortrivs vid frågestunder, debatter och redovisningar.
- Den kinestetiska eleven lär sig genom sina händer. Eleven älskar att experimentera och är ofta uppe och rör sig i undervisningslokalen och få på så sätt utlopp för sin rörelseenergi. Laborativt material intresserar dessa elever och de bör få möjlighet att arbeta med studiebesök, utflykter, laborationer, projektarbeten. (Maltèn 2002:64)

3.3.2 Undervisningsmetoder

Vidare finns även forskning kring hur lärare undervisar. Mikael Grinder som har skrivit boken *Ledarskap och lärande i klassrummet* (1999) tar upp tre undervisningsstilar:

- Den visuella lärarens arbetssätt kännetecknas genom att han använder sig av snabbt tal, tavlan och overhead, behandlar stora områden, formalia som grammatik och stavning. Han bedömer gärna elever utifrån prov. Läraren ser till att hela klassen kommer igång med sitt arbete innan han hjälper enstaka elever och är extremt beroende av sin planering.
- Den kinestetiske läraren kännetecknas genom dennes flexibilitet och förmåga att ta till sig det som händer på lektionen. Elever i dennes klassrum tycker det är en självklarhet till privata samtal med läraren. Den kinestetiske läraren talar långsamt, använder sig av laborativt material, samt att eleverna får arbeta mycket i grupp. Han anser även att begrepp är viktiga, bygger sin bedömning på vad eleven kan göra, låter eleverna arbeta kreativt och demonstrerar ofta saker.
- Den auditiva läraren tycker om klassrumsdiskussioner, läraren eller eleven läser högt, bekräftar det eleven sagt genom upprepning, upprätthåller disciplinen, kommer lätt bort från ämnet och använder sig sällan av visuella hjälpmedel. (Grinder 1999:61)

3.3.3 Inlärningsätt

Sammanfattningsvis kan konstateras att det finns många olika vägar som leder till lärande. Det är därför viktigt att som lärare ha förmågan att arrangera en undervisning som är uppbyggd av variationer och valmöjligheter så att varje elev kan ta till sig erfarenhet och kunskap på sitt favoritsätt. Forskarna Steinberg, Dryden och Vos har forskat om olika inlärningsätt. Deras undersökning, "inlärningsrevolutionen", visar att 40 % av eleverna i undersökningen intog kunskap bäst om de fick den på ett visuellt sätt. Cirka 30 % av de undersökta eleverna lärde sig bäst auditivt och 15 % lärde sig bäst av den kinestetiska undervisningsmetoden. Resterande elever använde sig av en blandad kompot av samtliga inlärningsmetoder. Forskningen som är gjord av Steinberg m.fl. visar att de elever som har samma inlärningsstil som sin lärare är mer gynnade av lärarens undervisning än elever som har en avvikande inlärningsstil. (Stensmo 1997:201) Mot denna bakgrund kan det vara vettigt att som lärare ta hänsyn till elevers olikheter då det gäller att ta till sig kunskap. Som lärare kan man tillhöra ett av ovanstående block mer än ett annat, det är därför viktigt att inte vara för enkelspårig i sin undervisning, det finns då risk att tappa elever som tillhör ett annat block. Man bör därför blanda de olika undervisningssätten, *visuell*, *kinestetisk* och *auditiv* för att ge alla elever en chans att lära sig på sitt sätt

3.4 Lärarens uppgifter som ledare

Christer Stensmo tar i sin bok, *ledarskap i klassrummet* (1997), upp att ledarskap i klassrummet handlar om hur läraren hanterar sin sociala relation till klassen och elevernas relationer till varandra i undervisningen. (Stensmo 1997:7) En lärare bör enligt Stensmo ha tre olika typer av kompetens:

3.4.1 Ämneskompetens

Läraren bör ha kunskap om begrepp, fakta och teorier i undervisningsämnena. Han bör även ha kunskap om forskning och kunskapsutveckling inom dessa ämnen samt förmåga att kritiskt granska ny kunskap inom ämnena.

3.4.2 Didaktisk kompetens

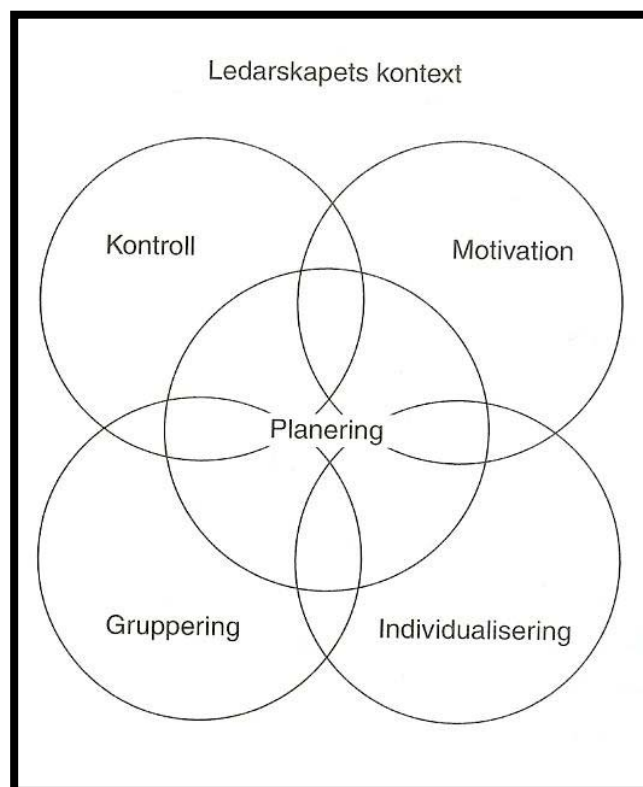
Med didaktisk kompetens innebär att läraren skall kunna planera, genomföra och utvärdera sin undervisning med avseende på val av innehåll (vad?), val av metod (hur?) och skälen till dessa val (varför?).

3.4.3 Ledarkompetens

Läraren skall kunna organisera och leda skolklassen som arbetande kollektiv. Det innebär att läraren bör kunna hantera frågor om disciplin, ordning och elevomsorg. Han bör även kunna gruppera elever för olika arbetsuppgifter och individualisera elevers arbete och lärande.

3.5 Ledarskap i klassrummet

I internationell litteratur går ledarskap i klassrummet under benämningen "Classroom management" eller förkortningen CM. CM är den insats av läraren som krävs för att hålla ordning i klassrummet så att inte den planerade undervisningen störs eller avbryts. Christer Stensmo behandlar i sin bok, *Ledarskap i klassrummet* (1997), Cliff Turneys teori om CM. Turney som är en australiensisk pedagogikprofessor menar att läraren har fem stycken uppgifter att bemästra för att på bästa sätt kunna undervisa. Dessa är planering, kontroll, motivation, gruppering och individualisering. Dessa har ett starkt samband vilket nedanstående modell visar. (Stensmo 1997: 7)

Figur 1. Ledarskapets sammanhang enligt Cliff Turney (Stensmo 1997:15)

3.5.1 Planering

Planering som uppgift är överordnad andra ledaruppgifter dvs. kontroll, motivation, gruppering och individualisering. Planeringen är det nav som håller ihop dessa ledaruppgifter. (Stensmo 1997:28) Planering betyder i stora drag att problem löses och beslut fattas. Den australiensiske forskaren och pedagogen David Smith nämner två faser i planeringsprocessen, dessa är "Discovery" och "Design". (Stensmo 1997:21)

Discovery (upptäckt) innebär att läraren undersöker de möjligheter som finns i klassrummet som ligger till grund för lärarens och skolans verksamhet. Detta kan vara lärarens tidigare erfarenheter från läraryrket men även nya idéer som läraren vill pröva.

Design (utformning) innebär att läraren beslutar sig för vika komponenter som skall finnas med i planeringen av verksamheten. Läraren kan enligt Smith liknas som en arkitekt som gör upp en plan eller ritning för hur undervisningen skall omsättas i praktiken. Skillnaden är bara att klassrummet är oförutsägbart då allt kan inträffa. Läraren måste då vara beredd på att ändra sin planering beroende på situationen.

I studier av *lärares pedagogiska tänkande* (jfr Clark och Peterson 1986, Hasselgren 1986, Elbaz 1990, Arfwedson 1994, Kansanen 1994) har det kommit fram att faserna Discovery och Design inte nödvändigtvis kommer linjärt, utan de två växlar och går in i varandra. Det behöver nödvändigtvis inte vara så att planering enbart sker innan mötet med eleverna, utan planeringen sker även under mötet med eleverna samt efter. (Stensmo 1997:21)

3.5.2 Kontroll

Enligt Stensmo innebär kontroll att läraren kontrollerar klassrummet dvs. han försäkrar sig om att elevernas beteende i klassrummet överensstämmer med de mål, förväntningar eller planer som skolan, lärarna, föräldrarna har för verksamheten i klassrummet. Kontroll innebär även att läraren har koll på sin auktoritet, hur han förhåller sig till disciplin, ordning och reda och gott uppförande.

Läraren har en tilldelad auktoritet i klassrummet, med ansvar för elevernas lärande och hälsa. Genom sitt agerande i klassrummet kan läraren även förvärva en personlig auktoritet genom sin kompetens och sina personliga relationer till eleverna. Enligt Turney varierar lärarens auktoritet i klassrummet, den kan vara stark (fattar själv alla beslut) eller svag (överlåter beslutsfattande åt eleverna) eller delad (beslut fattas i samråd med eleverna). (Stensmo 1997:57) I Lpo 94 förespråkas den sistnämnda.

Turney hävdar att kontroll i klassrummet är en positiv process, vars syfte är att underlätta samt säkerställa att läraren når undervisningsmålen. Enligt Turney har kontroll i klassrummet, historiskt sett, inneburit straff och begränsningar av elevernas frihet samt lärardominans och extrem lydnad. Numera är kontroll den process läraren använder sig av för att stimulera och vägleda elever för en givande undervisning där de kan känna sig säkra och avspända. I dagens skola är kontrollen förknippad med elevinflytande där ett minimum av störande beteende och ett effektivt utnyttjande av undervisningstiden är mål att uppnå. (Stensmo 1997:58)

3.5.3 Motivation

För att eleverna ska vilja lära sig något måste de vara motiverade, ibland vill dock inte alla elever arbeta med det som planerats. Det gäller då att som lärare kunna fånga elevernas intresse och få dem motiverade att känna lust att lära. Enligt Stensmo är motivation något som sätter människor i rörelse mot bestämda mål. Dessa mål kan vara av två olika slag. Det första målet handlar om att uppnå något och det andra att något undviks. Dessa mål kan finnas inom

människan i form av behov som skall tillfredställas, resurser som kan utvecklas eller känslor som kan följas. Målen kan även finnas utanför människan i form av vinster och belöningar som skall uppnås eller kostnader och straff som skall undvikas. (Stensmo 1997:30)

I klassrummet är läraren enligt Stensmo motivatör för sina elever, vilket innebär att läraren skall optimera elevernas möjlighet till lärande. Lärare bör utgå från gruppens behov, intressen och önsknings. I och med att läraren blir medveten om dessa är det lättare att stärka gruppens motivation och inläring. Samtidigt som läraren bör vara lyhörd och lyssna på eleverna måste det även finnas normer och regler som styr verksamheten. Vidare är det viktigt för motivationen att målen med t.ex. ett arbetsområde, är klara för eleverna. Lärarens uppgift är att göra målen tydliga och även rimliga för eleverna att nå. För att eleverna ska känna att målen är värdefulla och berör dem samt vilja uppnå dem bör läraren bestämma dem tillsammans med eleverna. Svårighetsgraden på uppgifterna som eleverna får påverkar också motivationen. Genom att lösa uppgifter med successivt ökad svårighetsgrad, ökar förhoppningsvis elevernas självkänsla och därmed prestationsmotivationen (Stensmo 1997:30)

3.5.4 Gruppering

I skolan finns en mängd olika grupperingar såsom köns-, åldersgruppering, åldersblandade grupper, skolklasser, eller tillfälligt sammansatta grupper etc. Läraren kan själv välja mellan att arbeta med hel- eller halvklass, pojk- eller flickgrupper eller tillfälliga grupperingar för grupparbete som temaarbete, projekt eller diskussioner etc. Lärare i allmänhet föredrar att arbeta i mindre klasser för att detta möjliggör ett personligt förhållande mellan lärare och elever. Lärare har också uppfattningen att arbetet underlättas och effektiviseras samt att eleverna lär sig mer om klasserna är små. (Stensmo 1997:140)

Helklassgruppering. Lektioner i helklass är den vanligaste undervisningsformen. Dessa är oftast administrativt enklare och ekonomiskt mer fördelaktiga än de flesta andra undervisningsformer. Lektion i helklass lämpar sig när läraren vill introducera eller väcka intresse för ett nytt ämnesområde. Exempel på detta kan vara filmvisning, overheadpresentation etc. Helklassundervisning lämpar sig mindre bra när elevmedverkan och diskussion efterfrågas då vanligtvis endast ett fåtal elever kommer till tals. (Stensmo 1997:32)

Nivågruppering. Detta är ett sätt för läraren att utforma grupper med liknande prestationsförmåga och samma arbetstakt. Denna metod används ofta i svenska och matematikundervisning. Fördelen är att läraren kan instruera och hjälpa grupper som kommit olika långt i sitt lärande. Det är viktigt att ofta utvärdera och revidera dessa gruppammansättningar. (Stensmo 1997:33)

Grupparbete. Syftet med grupparbete är problemlösning i smågrupper genom t.ex. diskussioner elever emellan. Eleverna utbyter perspektiv med varandra och förståelsen för uppgiften ökar och på detta sätt lär sig eleverna att samarbeta. Uppgifter som kan lösas genom att eleverna gör en arbetsfördelning och på så vis arbetar var för sig är ingen bra gruppuppgift. För ett bra grupparbete krävs olika former av social träning, t.ex. genom att eleverna får formulera gemensamma mål, träna att kommunicera med varandra och hantera konflikter. (Stensmo 1997:33)

Kooperativa grupper. Dessa är välstrukturerade. De kännetecknas av att läraren sätter ihop grupper bestående av vanligtvis fyra elever. Gruppmedlemmarna väljs ut på grund av sina olikheter, för att skapa en mångfald i gruppen. (Stensmo 1997:34)

3.5.5 Individualisering

I Lpo94 står det att läraren skall sträva mot att planera och genomföra sin undervisning så att den är:

”Anpassad till varje elevs behov, förutsättningar och tänkande och organisera arbetet så att varje elev utvecklas ut efter sina egna förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda sina egna behov.” (Stensmo 1997:34)

Med detta menas att undervisningen skall individualiseras, vilket innebär att olika elever behöver olika mycket tid för samma uppgift, att eleverna behöver använda sig av olika arbetssätt och olika inlärningsstilar för att lösa uppgiften.

Individuell tid. Elever tar olika lång tid på sig att lösa uppgifter. Det resulterar i att läraren måste organisera lektionen så att alla elever kan arbeta i sin egen takt. I läroplanen står det att eleverna skall ges möjlighet att arbeta självständigt och ta ansvar för sitt lärande. Detta innebär att eleven själv tränas i att planera, genomföra och utvärdera sitt eget lärande.

Individuellt innehåll. Det är viktigt att läraren tar tillvara på elevers olika behov och intressen. Det innebär att olika elever kan arbeta med samma uppgift men på olika nivå allt efter deras egen förmåga. Det är bra om elever får arbeta kring självvalda uppgifter då de oftast är mer motiverade, uppmärksamma, koncentrerade, uthålliga och villiga att öka sina kunskaper.

Individuellt arbetssätt. Elever lär sig på olika sätt genom sina sinnen. Vissa har lättare att lära sig genom att se (visuella), andra genom att höra (auditiva) eller genom att göra och beröra (kinestetiska). (Stensmo 1997:35)

Individuell läroplan. Den individuella läroplanen grundas på en utredning om elevens livssituation, och svårighetens/handikappets karaktär. Utifrån detta formulerar skolan mål och strategier för genomförande som skall följas upp och revideras/utvärderas med korta tidsintervaller. Individuell läroplan är ett slags alternativ som kallas specialpedagogisk läroplan för åtgärdsprogram. (Stensmo 1997:36)

3.6 Vad är en bra lärare?

I Ulla Tebelius och Silwa Claessons bok, *Skolan i centrum* (2000), har Elisabeth Hesslefors Arktoft gjort en undersökning som hon kallar ”Reflekterande lärare”. Där har 24 lärare från skolans alla stadier och skolformer sökt svar på frågan, ”vad är en bra lärare?”, genom att intervjua 85 personer i blandade åldrar.

3.6.1 Vad minns man av en bra lärare?

Alla personer som fick svara på intervjuerna var eniga om att en bra lärare är engagerad, intresserad och positiv. Alla intervjupersoner kunde inte i detalj minnas sina lärare men talade ändå om snälla, lugna och positiva lärare. De intervjuade personerna nämnde i första hand att det var lärarens engagemang som var det mest väsentliga. Dessa lärares positiva egenskaper var att vara stödjande, berömande, personlig, rättvis, kunna sätta gränser och få eleverna aktiverade. (Teblus & Claesson 2000:117)

En bra lärare är stödjande, berömande och personlig. Det som kännetecknade en bra lärare var att han hade skapat en bra och trygg känsla i klassrummet, samt att eleverna kände att de

ofta fick uppmärksamhet och beröm. Det som lyftes fram var att läraren stärkte elevernas självkänsla och på så sätt få eleverna att känna sig duktiga. Intervjupersonerna lade vikt vid att lärarna var personliga genom att ingiva förtroende, trygghet, värme och ett personligt bemötande. (Tebelius & Claesson 2000:118)

En bra lärare är rättvis. En stor del av de intervjuade nämnde hur viktigt det var med en lärare som var rättvis. Under utvärderingen av intervjuerna framkom att ”rättvis” kunde ha två innebörder. Några såg på rättvis genom att alla behandlades lika. Medan några såg rättvis som att alla elever skulle behandlas utefter sina förmågor. (Tebelius & Claesson 2000:120)

En bra lärare sätter gränser. Några av de intervjuade mindes sina bra lärare som stränga, bestämda och engagerade. Något fler beskrev sina bra lärare som snälla, mjuka men samtidigt bestämda och strukturerade. De som mindes sina bra lärare som stränga och bestämda, visste samtidigt att de bara ville eleverna väl. Gemensamt för de bra lärarna var att de satte gränser, ställde krav, höll efter regler, var konsekventa och skapade ordning och reda. (Tebelius & Claesson 2000:121)

En bra lärare aktiverar eleverna. En stor del av de intervjuade beskrev att läraren fick dem engagerade genom att skapa diskussioner och dialoger. Om läraren var väldigt engagerad och intresserad i det han lärde ut smittade detta lättare av sig, eleverna fick en positiv känsla och blev själva intresserade. (Tebelius & Claesson 2000:124)

4. Metodavsnitt

I detta avsnitt kommer metodval samt tillvägagångssätt för att uppfylla uppsatsens syfte förklaras.

4.1 Vetenskapliga metoder

4.1.1 Kvantitativ och kvalitativ metod

Inom den traditionella vetenskapen dominerar framförallt två metoder, kvantitativa och kvalitativa.

Den kvantitativa metoden har främst ett klarläggande syfte. Metoden föreskriver att forskaren ska inta ett neutralt förhållningssätt till informationskällan. Förhållandet till de studerade objekten präglas av distans och selektivitet. Studier som exempelvis baseras på enkätundersökningar är ofta formaliserade och strukturerade. (Holme & Solvang 1997: 13 *Forskningsmetodik: om kvalitativa och kvantitativa metoder*). Kvantitativa data är s.k. ”hårddata”, dvs information som kan mätas i siffror och tal. Betoningen på undersökningen läggs på mätbarhet och verifierbarhet. Insamlad data granskas kritiskt och logiskt av utredaren. I den kvantitativa metoden använder utredaren ofta insamlad data för att sedan kunna dra generella slutsatser.

Den kvalitativa metoden syftar främst till att förklara ett fenomen. Utredaren försöker att förstå informanternas utsagor. Studien omfattar oftast några få enheter i deras naturliga miljö. Metoden kännetecknas även av forskarens omedelbara närhet till informationskällan. (Holme & Solvang 1997: 92) Förhållandet mellan utredare och informant kan beskrivas som öppet och känslöbetonat. Utredaren får möjlighet att observera informanten i sin rätta miljö vilket bidrar till ett naturligt agerande. Detta kan i sin tur förbättra utredarens förutsättningar att erhålla en mer sanningsenlig bild av verkligheten. (Holme & Solvang 1997:93)

4.2 Metodval

För att genomföra undersökningen har vi använt oss av den kvalitativa metoden. Anledningen till detta val var att vi ansåg att intervjuer skulle ge oss en djupare kunskap än vad enkäter eller observationer gör. En observationsgrundad undersökning hade enligt oss varit omöjlig att genomföra. Det skulle vara mycket problematiskt att som observatör kunna dra några som helst relevanta slutsatser ur en observation om vårt undersökningsområde. En enkätundersökning är en annan möjlighet som skulle kunna vara genomförbar. I en sådan hade vi sammanställt enkätfrågorna och svarsalternativ, enkäten hade då blivit alltför styrd från vårt sett att se på området.

En av fördelarna med att arbeta med intervjuer är att de liknar ett vanligt samtal samt att man har möjlighet att kontrollera intervjusituationen. Den personliga närvaron gör det möjligt att lättare förstå frågor, reda ut missförstånd och fördjupa svaren. Eventuella kommentarer till intervjusituationen kan underlätta sammanställningen av det insamlade materialet. Det går även att ställa svåra och komplicerade frågor där man har möjlighet att förklara frågorna för respondenten. (Holme & Solvang 1997:99) Med intervjuer tror vi att respondenterna får mer frihet, tar sig mer tid att besvara frågorna och utreda dem än med en enkätundersökning. Intervjuerna ger mer detaljerad och fylligare data än enkätundersökningar.

Det man bör tänka på när man väljer den kvalitativa metoden är de eventuella bristerna metoden för med sig. Man bör vara medveten om att intervjuer kan ta väldigt lång tid att genomföra samt att intervjuarens personlighet ofta kan påverka resultatet. Det kan vara svårt att ställa känsliga frågor då respondenten kan känna sig obekvämt att svara. Ett ytterligare problem man bör vara medveten om är att respondenten kan hitta på lämpliga svar för att göra ett gott intryck. Valet av undersökningspersoner är också viktigt, får man fel personer i urvalet kan det ha förödande effekter då hela undersökningen kan bli helt värdelös. (Holme & Solvang 1997:101)

4.3 Genomförande

Då intervjun konstruerades kom vi fram till att det var viktigt att frågorna inte var alltför preciserade, dels för att ge respondenten utrymme att någorlunda fritt förklara sin syn på området och möjlighet för oss att fråga om förtydliganden. Det var viktigt att inte stressa respondenten utan låta den få den tid den behöver för att kunna besvara frågorna under intervjuens fortskridande. Vi har utgått ifrån ett antal övergripande frågor, frågor som uppstått utifrån de litteraturstudier som genomförts under uppsatsens gång. Vi lät intervjufrågorna utvecklas och formas till en konversation eftersom möjligheten till uttömmande svar är större då.

Syftet samt frågeställningarna i uppsatsen skall belysa elevers och lärares syn på vad som kännetecknar en bra respektive dålig lärare. Vi har konstruerat två separata intervjuguider, en för lärarna och en för eleverna. Detta för att vi inte kan ställa samma frågor till eleverna som till lärarna, då vi till lärarna ställt frågor som syftar på deras yrkesroll.

För att dokumentera intervjuerna valde vi att använda oss av en mp3-inspelare samt att vi under intervjutillfällena förde anteckningar. Anledningen till dessa val var att vi inte ville ha onödiga avbrott i intervjun samt att inte riskera missa någonting, anteckningarna fungerade senare som en sorts översikt av intervjuerna. En annan fördel var att vi när som helst efter intervjutillfället kunde lyssna på intervjun igen.

4.3.1 Urval

Vi valde att intervjua åtta lärare från våra VFU-skolor och åtta elever från en gymnasieskola i Västra Götaland. Ålder, kön, ämne samt erfarenhet varierade hos de intervjuade lärarna för att få en så objektiv syn som möjligt. Elevintervjuerna bestod av fyra tjejer och fyra killar i 18 årsåldern. Anledningen till valet av att intervjua elever från en gymnasieskola är att de har en lång skoltid bakom sig och har då, förhoppningsvis, hunnit bilda sig en uppfattning om vad som kännetecknar en bra lärare. Intervjuerna med lärarna ägde rum i skolornas konferensrum medan intervjuerna med eleverna genomfördes i skolans cafeteria.

4.3.2 intervjuproceduren

Intervjuerna bokades in i 45-minuters pass. Vi ville ha god tid på oss att genomföra intervjuerna, dels för att ha tid att förklara frågorna samt att respondenten skall ha god tid på sig att tänka igenom sina svar ordentligt innan han/hon svarar. Intervjuerna med lärarna gjordes enskilt medan intervjuerna med eleverna gjordes i skolcafeterian över en fika för att de på ett mer avslappnat sett skulle kunna svara på frågorna. Eleverna och lärarna hade inte sett frågorna innan intervjun. Den information som utgick till de berörda var, i stora drag, vad intervjun skulle handla om. Vi tror att detta var ett bra tillvägagångssätt för att undvika alltför sammanställda och konstruerade svar och dels för att undvika oärliga svar.

Innan intervjuerna genomfördes läste vi in oss på ämnet ordentligt för att ge ett så seriöst intryck som möjligt. Vi hade även följdfrågor ifall svaren från respondenterna gav för lite information. Varje intervju inleddes med att vi presenterade oss själva kort, vilka vi var, vad vi läste och vad vår undersökning handlade om. Intervjufrågorna finns i bilaga 1. Intervjuerna avslutades genom att tacka dem för att de ville ställa upp och vi önskade dem lycka till med fortsatta studier och arbete.

4.3.3 Trovärdighet och tillförlitlighet

Det är alltid svårt att veta hur tillförlitlig informationen är som vi har mottagit under intervjuerna. Detta beroende på att det är omöjligt att veta om respondenten verkligen har den uppfattning som denne förespråkar och talar om, eller om han säger vad som intervjuaren helst vill höra. Det finns flera faktorer som kan ha påverkat svaren i intervjuerna, en av dem är vilket tonfall som intervjuaren har använt sig av, som kan resultera i att frågorna kan få helt skild innebörd för respondenten. För att skapa en så stor tillförlitlighet som möjligt har frågorna ställts i samma ordning och förhoppningsvis på samma sätt, så att risken för missuppfattningar elimineras. När följdfrågor använts, har dessa ställts enbart i förtydligande syfte och inte för att förändra svaren.

4.3.4 Etik

Innan intervjuerna startade informerade vi intervjupersonerna om de regler som finns för humanistisk- samhällsvetenskaplig forskning som vi tagit del av på:

<http://kursportal.student.gu.se/data/LAU350ht06/Kursmoment/Forskningsetik-overhead.pdf>

I uppsatsen har vi heller inte använt oss av några namn på de personer vi intervjuat då vi inte ansåg att det var relevant för vår undersökning men även för att inte deras identitet skulle röjas. Detta informerade vi våra intervjupersoner före intervjuerna, för att de skulle kunna känna sig bekväma under intervjuerna. Vi informerade även intervjupersonerna om att vi kommer att spela in intervjuerna, samt att det endast var vi som kommer ha tillgång till det inspelade materialet. Ingen av intervjudeltagarna var under 18 år så något godkännande av vårdnadshavare var inte nödvändig. Innan intervjuerna började fick intervjupersonerna acceptera att de tagit del av de regler vi informerade dem om.

5. Resultatavsnitt

I detta avsnitt presenterar vi resultatet av intervjuerna med åtta lärare och åtta elever.

5.1 Intervjuresultaten med lärarna

På nästan alla frågor fick vi riklig information. Efter intervjuerna bearbetade vi svaren och sammanställde resultaten, dels gemensamma likheter men även olikheter lärare emellan.

5.1.1 Vad kännetecknar en bra lärare?

På frågan om vad som kännetecknar en bra lärare kunde vi se flera gemensamma uppfattningar. Respondenterna var eniga om att en bra lärare skulle vara rättvis, brinna för sitt yrke, engagemang, skapa trygghet, ha humor, vara pedagogiskt kompetent, samt att se varje enskild individ.

Rättvisa definierades av intervjupersonerna att man som lärare skall behandla varje elev rättvist utefter elevens individuella behov. Merparten av lärarna menade att detta kan vara mycket svårt, då man ofta har stora grupper av elever att handskas med. Eftersom varje elev är en unik individ och inte alla syns eller hörs lika mycket kan det ibland vara svårt att se vad den enskilda eleven verkligen behöver. Några lärare sade även att det finns en tendens i klassrummen att det är de mest stökiga eleverna som får mest uppmärksamhet. För att inse svårigheten med att behandla alla lika har vi valt att citera en av lärarna i vår intervju:

”Alla lärare måste behandla alla elever olika för att vara rättvis”

Ovanstående citerade lärare förklarade att ingen människa är den andre lik, alla tycker och tänker olika och har olika förutsättningar för att ta till sig kunskap, men även att fungera som en enskild individ. Vissa elever behöver mer uppmärksamhet, mer hjälp och mer tid att förstå undervisningen, medan andra är mer självgående och känner sig tryggare i skolan och kan på så vis prestera bättre än de andra utan samma uppmärksamhet. Vissa elever kanske till och med behöver höra att de duger som de är då många elever idag lider av dålig självkänsla.

Samtliga intervjuade lärare ansåg att rättvisa även handlade om att vara uppmärksam på att inte ta till sig eventuellt fjäsk från eleverna. Rättvisa innebar även att, som lärare, disponera sin tid jämnt på samtliga elever. Det kan dock vara mycket svårt att disponera sin tid jämnt då vissa av naturen helt enkelt behöver mer vägledning än andra, men det är viktigt att ge de eleverna med mindre behov av hjälp andra utmaningar i undervisningen. Rättvisa inkluderar även en lärares förmåga att kunna sätta rättvisa betyg på eleverna, något som alltid är svårt menade lärarna, oavsett erfarenhet, ålder och undervisningsämne. Det var dock en av de intervjuade som var av den uppfattningen att betygssättandet inte var särskilt svårt, denne var mattelärare. Han menade att elevernas betyg speglade deras studieresultat. En annan intervjuad lärare sade att betygssättning var extremt svårt eftersom i hans ämne, idrott, måste hänsyn tas till individens personliga förutsättningar. Detta kan vara förvirrande, dels för lärarna men även för eleverna. För eleverna är det lätt att tänka, varför erhåller någon som är uppenbart sämre i ämnet samma betyg som en som är resultatmässigt bättre. Med idrottsämnets betygskriterier tyckte idrottsläraren att det var mycket svårt att ses som en rättvis och bra lärare. Vad vi förstod på de intervjuade lärarna var just rättvisedområdet en svår del av yrket med anledning av att alla är olika.

Att vara engagerad och brinna för sitt yrke var, enligt samtliga intervjuade, A och O. Av den yngre lärarskaran var detta kanske den viktigaste delen av läraryrket, medan några av de äldre lärarna medgav att de kanske inte hade samma gnista och energi som de hade under sina första år. Engagemanget och viljan att lära ut hänger ihop med elevernas relation till läraren. Om man som lärare känner sig omtyckt och respekterad blir man helt enkelt bättre i sin undervisning menade några av lärarna, man visar mera engagemang m.m. och det är då lättare att kunna känna glädje i det man gör. Som lärare är det lätt att skifta i engagemang påstod några av de intervjuade, då vissa grupper inte ger samma respons som andra i undervisningen, det blir någon form av "ge-och-ta-förhållande". Att vara väl införstådd i ämnet ansågs vara av stor vikt. Som lärare måste man vara intresserad av det man undervisar i samt vara uppdaterad i ämnets utveckling och förändring. De äldre lärarna menade att detta är livsviktigt om man överhuvudtaget skall ha en chans att "överleva" i dagens klassrum. De hävdade att klimatet under de senaste 10 åren har hårdnat för lärarna i skolorna, eleverna är mycket tuffare och vet sina rättigheter på ett annat sätt än vad det var förr. För att citera en av lärarna angående dagens situation:

"Förr var läraren en auktoritet och eleverna gjorde som man sa och det var inget rabalder. Ibland kan man sakna dessa tider då man vid vissa tillfällen kanske får lägga mycket energi på att uppfostra vissa elever. Detta leder till att de skötsamma eleverna får mindre tid till bra undervisning"

Den äldsta av de intervjuade lärarna har ungefär tre år kvar till pension, han berättade att han har haft alla möjliga och omöjliga elever under årens lopp. Detta tyckte han har givit honom en enorm erfarenhet gratis i undervisningen i hur han skall handskas med olika typer av elever. Han tycker det har varit lite jobbigt med att kunna hänga med i alla förändringar som skett på senare år med datorkulturen, samt den gangsterinspirerade ungdomskulturen som idag finns ute på skolorna, med elever som i stort sett inte bryr sig om något. Detta är beklagligt, det tar mycket på ens energi och engagemang och andra elever blir lidande.

Nästan samtliga intervjuade tog upp att en egenskap som en bra lärare måste inneha är förmågan att skapa trygghet, såväl i klassrummet som hos eleverna. De förklarade att de innebär att man som lärare t.ex. inte accepterar någon form av mobbning eller att någon hotar eller betar sig illa mot någon annan medmänniska. Känner inte eleverna sig trygga i skolan blir de inte mottagliga för undervisningen. Enligt de äldre lärarna har mobbningen till viss del blivit grövre under de senaste åren, men även blivit mer uppmärksammat både i massmedia och ute på skolorna. Uppmärksamheten och medvetenheten om detta problem har ökat i dagens samhälle och är inte lika undanskymt som det var förr. Det kan i dagens skola vara lättare som lärare att få reda på sådana missförhållanden beroende på att eleverna vågar prata med läraren på ett annat sätt än vad de vågade förr. Det kan bero på att läraren inte ses som auktoritär på samma sätt nu som förr, ett par av lärarna menade att lärarna mera är som ett mellanting av kompis och förälder.

Att ta undervisningen med en gnutta humor var något som samtliga lärare mer eller mindre tyckte var en viktig egenskap hos en bra lärare. Att ha humor och glimten i ögat kan skapa en trevligare och mer avslappnad skolmiljö. Men de påpekade även att man inte får låta humorn och skratten ta över undervisningen, man måste alltid hålla en viss distans till eleverna. Risker kan annars vara att eleverna upplever läraren mer som en kompis än en auktoritet.

Att inneha en pedagogisk förmåga var något som samtliga lärare poängterade. Alla elever tar till sig kunskap på olika sätt så oavsett hur stor ämnesspecifik kunskap man besitter måste man som lärare ha en förmåga att, på en anpassad begriplig nivå, kunna förmedla detta till eleverna i klassrummet. Saknas den förmågan blir eleverna lidande, och undervisningen får inte samma substans som den skulle kunna få med en god pedagog. En av lärarna sade att om den förmågan saknas kan man, för elevernas skull, se sig om för ett annat jobb.

Förmågan att kunna se varje enskild individs behov av uppmärksamhet var en viktig aspekt, men även en svår uppgift att ha att göra med då elever har olika sorters behov av detta. Lärarna tyckte det var viktigt att kunna lyfta fram något positivt om varje elev även om det ibland kan vara svårt, man får se det lilla i det stora. Det är viktigt att poängtera och berömma en elevs prestation när den normalt sett inte syns eller hörs i undervisningen. Det är ett sätt att vinna elevernas förtroende och respekt genom att visa att man bryr sig om dem. En av de intervjuade lärarna ansåg att detta var oerhört viktigt, han trodde att många elever inte får någon uppmärksamhet av sin närmaste omgivning och det är då viktigt att kunna ge den i undervisningen.

5.1.2 Vad kännetecknar en dålig lärare?

På frågan om vad som kännetecknar en dålig lärare fick vi flera olika svar. Vi har sammanställt de likheter som framkom under intervjuerna. Likheterna var att en dålig lärare är ostrukturerad, är oengagerad, inte bryr sig om eleverna, går sin egen väg, har svårt för samarbete, har svårt att ta till sig kritik, favorisering och saknar pedagogisk förmåga att lära ut.

Samtliga intervjuade lärare var av den uppfattningen att en dålig egenskap hos en lärare är ostrukturerad undervisning, dvs. att inte komma i tid till lektionerna, att slarva och ha oplanerade lektioner, samt användning av ej passande språk. Genom att själv uppvisa dessa egenskaper som lärare kan eleverna lätt anpassa sig till de förhållandena och på så vis tro att det är accepterat att själv slarva i sina studier etc.

En annan gemensam uppfattning bland de intervjuade, oavsett ålder och erfarenhet, var att en dålig lärare inte var engagerad i vare sig yrket eller eleverna. Två av lärarna tillade att man som lärare har vissa bra och mindre bra perioder då yrket känns tyngre. Vissa år förekommer riktigt jobbiga elever menade dessa två, det är då lätt att det blir en mindre trivsamt arbetsmiljö, som i sin tur kan leda till att engagemanget för eleverna och undervisningen minskar. Att sakna engagemang innebär enligt lärarna även en negativ inställning till undervisningen, man är oförberedd och tar lektionerna som de kommer. Det kan ibland vara behövt att stanna upp och till sig själv ställa frågan om ens lektioner eller undervisningsätt är givande och bidrar till elevernas utveckling?

Det är av yttersta vikt, menade många av de intervjuade lärarna, att ha en förmåga att kunna samarbeta med andra, då många av dagens skolor arbetar i arbetslag. Man bör även ha en förmåga att dela med sig av sina egna erfarenheter kollegor emellan, det är det som är arbetslagets funktion, att hjälpa och stötta varandra. Man bör även vara mottaglig för både negativ och positiv kritik lärare emellan, det är då man får möjlighet att utvecklas som lärare. Lärare som har svårt för att ta till sig kritik och har en förmåga att gå sin egen väg ansågs vara en svag länk i arbetslaget.

Att vara för auktoritär ansågs heller inte som en bra egenskap. En lärare i dagens skola måste vara kompetent nog att kunna ta till sig elevers åsikter, förstå hur eleverna tar till sig

undervisningen och utgå från varje individs egna förutsättningar. Vissa av de intervjuade lärarna upplevde att om de agerade alldeles för auktoritärt och bestämt så tappade de eleverna på vägen. De äldre lärarna i intervjun medgav att de ibland kan sakna den gamla tiden, då man som lärare fick vara auktoritär. För att citera en av lärarna, som på ett skämtsamt sätt förklarade dagens och gårdagens skolsituation såhär:

”Förr i tiden räckte det med att man höjde rösten, idag måste man nästan ha ett laddat vapen i katedern för att vissa elever skall lyssna”

Andra uppfattningar som kom upp om vad som kännetecknar en dålig lärare var när läraren favoriserar elever, är för auktoritär, eller inte lyssnar på eleverna. Gällande favorisering av elever såg vissa lärare det som en dödssynd, det är då väldigt lätt att få förlorad respekt i elevers ögon. Det kan ibland vara svårt att behandla elever som är långt ifrån trevliga på samma sätt som trevliga elever, det är trots allt deras prestationsförmåga i respektive ämne som skall bedömas.

En annan otroligt viktig egenskap som en lärare måste ha är förmågan att kunna på ett pedagogiskt sätt lära ut sitt ämne. Att vara en dålig pedagog som lärare liknade en av lärarna med att vara en hjärnkirurg utan armar.

De äldre lärarna tyckte att en dålig egenskap hos en lärare var oförmågan att kunna försvara sin åsikt och undervisning, utan ger sig vika för grupstrycket. De trodde att detta fenomen berodde på att läraren är rädd för att inte eleverna skall tycka om en, och då följer deras åsikter. Detta, trodde de, var vanligt hos nyutexaminerade lärare, medan de själva utvecklar en sorts strategi för hur de går till väga att möta eleverna halvvägs. Det får inte gå så långt att det är eleverna som styr undervisningen allt för mycket, utan det är läraren som sätter upp spelreglerna.

5.1.3 Vad tror lärarna att elever tycker är viktigt hos en bra lärare?

Även på denna fråga fick vi lite olika svar, vid en jämförelse svaren emellan kunde dock följande egenskaper särskiljas, samtliga tog upp dessa. Egenskaperna som lärarna trodde eleverna ansåg vara bra var följande; pedagogisk förmåga att lära ut, ha glimten i ögat, att vara rättvis, snäll och omtänksam. Samtliga egenskaper har i tidigare avsnitt i resultatet redan redovisats och förklarats ingående, därför behövs ingen, i detta avsnitt, ytterligare förklaring av dessa egenskaper.

5.1.4 Vad i din ledarstil/ledarskap uppfattar du som en styrka/svaghet?

På denna fråga fick vi lite olika svar av lärarna. Samtliga lärare hade både bra och dåliga egenskaper i sitt ledarskap. Svaren vi erhöll var korta och preciserade, resultatet av frågan presenteras här nedan därmed i form av en citatlista.

Styrkor:

”Ha en bra relation med varje individ”

”Kunna samla och kunna fånga hela klassens intresse”

”Ordning och reda, struktur i klassrummet”

”Lugn, hjälpsam och positiv”

”Hård men rättvis”

”Bra på improvisation”

”Brinner för yrket”

Svagheter:

”Svårt att bedöma elevers färdigheter och kunskaper”

”Lite för mycket kompis ibland”

”Svårt att säga ifrån”

”De svaga eleverna kan uppfatta mig som lite för hård och krävande”

”Svårt att arbeta med elever i behov av särskilt stöd”

”Svårt att lämna alla fördomar hemma”

5.1.5 Får du anpassa ditt ledarskap ?

På denna fråga svarade alla lärare ja. En lärare på gymnasiet beskrev anpassningen på följande sätt:

”Det är självklart att man måste anpassa sitt ledarskap för att få eleverna dit man vill. En naturklass är självgående och gör i regel som man säger. I en barn- och fritidsklass krävs det ofta att man sänker kraven, ambitionsnivån och är snällare medan man i en fordonsklass, med bara grabbar, mer kan bete sig som en kompis än som en lärare.”

Vissa av lärarna i årskurs 6-9 påstod att det finns vissa svårigheter med anpassningen av ledarskapet, att i grundskolan saknas ett sorteringsystem i klassindelningen jämfört med gymnasiet där eleverna är någorlunda indelade efter intresse. De menade att det förmodligen är lättare att anpassa sitt ledarskap på gymnasiet då eleverna i regel är indelade efter intressen i form av olika program/inriktningar och att de flesta i dessa program har någorlunda samma mål med sina studier. Samtidigt påpekade en gymnasielärare att det även finns svårigheter med att eleverna är indelade i olika program, det är då lätt att ha förutfattade meningar om elever som går på de olika programmen. Vissa program har en viss tendens att dra till sig mindre studiemotiverade elever samtidigt som vissa program drar till sig studiemotiverade elever. Generellt sett finns en sådan naturlig fördelning bland programmen men det är viktigt att som lärare kunna, trots detta fenomen, ha ett någorlunda samma ledarskap med viss anpassning.

Samtidigt tog lärarna i årskurs 6-9 upp liknande problem på deras skolor. Elever mognar olika fort, tjejer mognar i tidigare ålder än killar, detta gör att man måste anpassa sitt ledarskap därefter och behandla eleverna utefter deras mognadsnivå. Det här problemet var enligt samtliga lärare en svår uppgift att lösa.

5.1.6 Personlighet eller ämneskunskap vad är viktigast?

Att ämneskunskap är väldigt viktigt höll samtliga lärare med om, men att personligheten var en viktig faktor var det ingen som förnekade. I stort sett alla lärare tog upp att det är viktigt att besitta båda dessa kompetenser. Några lärare ansåg att personligheten är viktigast, det är lättare att skaffa sig ny kunskap än att ändra på sin personlighet. Med en bra personlighet kan man i regel handskas med eleverna på ett bra sätt och på så vis lösa de flesta situationer som uppkommer. Andra lärare tyckte att en god ämneskunskap skapar en trygghet hos läraren som

kan ligga till grund för en bra undervisning. Är man som lärare påläst i sitt ämne har man lättare att förmedla kunskap på flera olika sätt, vilket ofta behövs då elever har olika förförståelse och lär sig på olika sätt.

5.2 Intervjuresultaten med eleverna

5.2.1 Beskriv en lärare som varit bra/mindre bra?

På denna fråga fick vi många olika beskrivningar. Det skulle ta för mycket plats att redovisa samtliga, vi har därför valt att redovisa två av dessa. Resterande beskrivningar ligger till grund för analysen av fråga tre och fyra.

Vi har här nedan valt att citera en av elevernas beskrivning av en bra lärare denne haft under sin skolgång:

” Den lärare jag tycker varit den bästa är en som jag haft under mina två första gymnasieår i samhällskunskap. Anledningen till att hon var så bra tror jag berodde på att hon var öppen, positiv och väldigt social, det kändes verkligen som om hon brydde sig och ville vårt bästa. Sen följde hon inte skolböckerna till punkt och pricka utan tog upp aktuella händelser som hade hänt runt om i världen. Till en början, i högstadiet, hatade jag samhällskunskap men när jag fick henne fick hon mig att älska ämnet och nu funderar jag på att läsa till samhällskunskapslärare nästa höst.”

Här nedan kommer en sammanfattning av en elevs beskrivning på en mindre bra lärare denne haft under sin skolgång:

” Läraren tog bara egna beslut och han lyssnade sällan på om någon elev hade någon invändning. Det spelade egentligen ingen roll om man kom med något förslag, för det blev ändå bara så som han hade bestämt. Han favoriserade också vissa elever genom att fjäska för dem och var allmänt trevlig. De andra eleverna som inte blev favoriserade fick då svårare att få ett bra betyg. Det som egentligen gjorde denna lärare till en dålig och inte omtyckt lärare var att han inte kunde lära ut det han skulle, han var alltså ingen bra pedagog.”

5.2.2 Vad/hur är en bra lärare för dig?

I intervjuerna fick vi mängder med detaljerade svar om hur en bra lärare skall vara. Vi valde att belysa det eleverna hade mest åsikter om. Enligt eleverna uppfattas följande egenskaper som bra: snäll, skämtsam, social, ordningsam, engagerad, bestämd, rättvis och kunnig i sitt ämne.

Begreppet snäll nämndes i samtliga beskrivningar. Med snäll menade de inte att läraren skulle ge bra betyg och bjuda på fika, utan vara en bra vän som man känner tillit till och skall kunna prata med om det skulle behövas. Att vara snäll innebar även att man som lärare är ödmjuk i sitt ledarskap, att man inte ”kör över” eleverna utan att diskutera saker och ting. Eleverna tyckte även det var väldigt viktigt att som elev få vara med och bestämma lite i undervisningen, att det inte bara blir som läraren säger utan att man har lite valmöjligheter, i alla fall möjlighet till diskussion.

Alla elever nämnde att en bra lärare måste ha lite humor. Med humor menade de ”glimten i ögat” och lite självironi, man skall kunna skämta och skratta ihop, elever och lärare emellan. En lärare som bara tar ämnet och undervisningen på fullaste allvar blir lätt tråkig i längden, man måste kunna skämta. En lärare som skrattar och skojar gör skoldagen mycket mer trivsamt menade samtliga intervjuade elever. Humor och skämt kan lätta upp den press som elever och tonåringar i allmänhet utsätts för, menade några elever.

Att vara social var något som vissa tyckte var den viktigaste egenskapen hos en bra lärare. Att läraren verkligen bryr sig om eleverna och t.ex. frågar hur deras helg varit, kan vara en bra start på en måndagslektion menade eleverna. Då eleverna beskrev en lärare de haft, som de ansåg ha varit bra, nämnde de att dessa lärare tagit sig tid under lektionerna att prata om saker som egentligen inte hörde till lektionen, utan saker som bara kommer upp. En social lärare är en lärare som kan ta sig tid för eleverna, även utanför gymnastikhallen, och inleda konversationer i t.ex. mataffären eller vart de nu än stöter på varandra.

Att läraren var ordningsam var också något som samtliga elever mer eller mindre ansåg vara en önskvärd egenskap som kännetecknar en bra lärare. Att komma i tid till lektionerna och ha bra planerade lektioner är väldigt viktigt för att eleverna skall respektera läraren. Den ordningsamme läraren skulle även ha rättat klart proven tills det datumet han/hon lovat osv. Slarvar läraren med att vara ordningsam kan det enligt vissa av de intervjuade eleverna leda till att man som elev tappar förtroendet för läraren.

Engagemang var också viktigt, alla nämnde inte ordet i sig, men alla pratade runt om kring detta begrepp. Enligt eleverna märktes det ganska fort vilka lärare som är engagerade i sin undervisning. Skillnaden mellan engagerade och oengagerade lärare var enligt eleverna jättestor. En engagerad lärare är där för elevernas skull menade de, inte bara för att sköta sitt jobb och vänta på att det skall bli sommarlov. Skillnaden kan t.ex. vara att om man som elev frågar läraren en sak och denne inte kan svara på frågan, då ser läraren till att ta reda på svaret till nästa lektion. Vissa lärare blir väldigt arga och sura om de får frågor de inte kan svara på, enligt eleverna är denna typ av lärare inte helt ovanligt, framförallt om det är en gammal lärare. Vidare menade eleverna att det märktes en ganska tydlig skillnad mellan gamla och unga lärare i sitt engagemang, vissa av de intervjuade hade dock en viss förståelse till att de äldre lärarna kanske med all rätt tappat lite gnista.

Några elever nämnde rättvisa som en viktig egenskap som en bra lärare bör ha med sig. Att behandla alla lika och inte favorisera var två viktiga bitar eleverna tog upp samt att sätta rättvisa betyg. Två av eleverna menade att rättvisa betyg var väldigt viktigt, enligt dem finns det lärare som sätter väldigt orättvisa betyg. De nämnde även att vissa lärare betygsätter utefter hur de fattar tycke för eleverna och inte prestationer och resultat.

Nästan alla elever nämnde att lärarna skulle vara kunniga i sitt ämne och besitta pedagogisk kompetens. Eleverna nämnde även att vissa av lärarna som var för kunniga eventuellt kunde inverka negativt på undervisningen enligt eleverna, då dessa hade en förmåga att komplicera undervisningen, de kunde helt enkelt inte lära ut på ett bra, förståeligt sätt.

5.2.3 Vad/hur är en dålig lärare för dig?

Vi frågade eleverna hur de tyckte en dålig lärare var, fick vi liksom förra frågan uttömmande svar. Det visade sig att ett av de största misstagen man kan göra som lärare var att favorisera. Detta var något som samtliga elever tog upp, de menade att man som elev tappar respekten för läraren. Eleverna hävdade dock att de inte själva tyckte illa om de elever som utnyttjade detta,

men lärarna som "köpte" detta fjäsk sjunker väldigt långt ned på de flesta elevers lista över vad som uppfattas som en bra lärare. En elev tyckte det kändes jobbigt med fjäskandet då det blir någon sorts rangordning i klassrummet och uppfattade det som någon form av rasism.

Andra egenskaper som ansågs dåliga var om läraren inte lyssnade på eleverna, eller om de var för mesiga. Vidare ansågs "mesighet" vara en negativ egenskap, det var viktigt att läraren kunde säga ifrån och våga vara bestämd. En sådan lärare får det oerhört tufft menade flera av eleverna, då det innebär att det småningom råder kaos i klassrummet., en av eleverna kallade dessa för "låt-gå-lärare", då de saknar auktoritet. Att läraren inte lyssnar var också ett irritationsmoment, vissa lärare kör helt över eleverna. Det värsta, menade en elev, var om läraren låtsas vara intresserad av klassens åsikter men ändå gör som han/hon vill.

Dålig struktur och oplanerad undervisning var också saker som kom upp under intervjuerna över egenskaper som kännetecknar en dålig lärare. Eleverna menade att de oftast märker om läraren planerat undervisningen för då är de oftast lugna och självsäkra på lektionen, men de påpekade att långt ifrån alla lärare är välplanerade. En annan sak eleverna tyckte var viktigt var att läraren kom i tid till lektionerna annars kan detta faktiskt smitta av sig.

"Varför skall man som elev komma i tid till lektionerna om inte läraren gör det?"

En av lärarens viktigaste uppgifter är givetvis konsten att kunna lära ut. Enligt eleverna var det dock långt ifrån alla lärare som behärskar denna konst. Vissa elever hade upplevt flera sådana lärare under sin skoltid som inte kunde lära ut. Dessa lärare hade enligt eleverna en för stor kunskap, de kunde helt enkelt inte lägga sig på elevernas nivå. En av eleverna vi intervjuade hade haft en mattelärare i tvåan på gymnasiet som hade varit professor på Chalmers han beskrev denne på följande vis:

"Det verkade som om han (...) hoppade över vissa viktiga moment som han tog för självklart att man redan fattade. Min kompis som är mattegeni förstod allt denne lärare sa och räknande men vi övriga satt som fån och då vi frågade något förstod vi ännu mindre. Ett tag trodde vi i klassen att vi var för dumma för att klara kursen så vi fick extra hjälp av en annan lärare och redan efter andra tillfället kunde vi räkna det som den andre läraren hade försökt traggla med oss under en månads tid."

Detta är troligen en ganska vanlig situation ute på skolorna, framförallt om högt utbildade personer jobbar ute på grundskolorna. I andra fall handlade det ofta om vikarier eller lärare som var utbildade, dessa menade eleverna inte hade rätt kunskap utan nästan stod och läste innantill ur skolmaterialet. Hur som helst ansåg eleverna att dessa lärare inte var några bra och allra värst var det nog för de med mycket hög kompetens, då dessa inte ser sig själva som dåliga pedagoger utan snarare som bra.

5.2.4 Personlighet eller ämneskunskap vad är viktigast?

Det verkade som om eleverna vi intervjuade inte reflekterat över lärarnas ämneskunskaper, då de troligen tar detta som en självklarhet att deras lärare är utbildad och besitter goda ämneskunskaper. Kan man ingenting om ämnet, eller är ointresserad, smittar detta av sig till klassen menade några av eleverna. De flesta eleverna menade dock att man som lärare måste besitta båda egenskaperna.

De flesta tyckte dock att personligheten var viktig, för om inte personkemin lärare/elev stämmer spelar det inte så stor roll om läraren är jätte duktig i sitt ämne eller inte, för då tycker man inte om läraren som person menade två av eleverna. Alla som deltog i intervjun berättade att de under åren i skolan haft många bra lärare som varit jätteduktiga i sina ämnen, men väldigt få lärare som har besuttit både god ämneskunskap och önskvärd personlighet. Ur intervjuerna framkom att de lärare som eleverna haft med både bra personlighet och goda ämneskunskaper var de lärare som eleverna nämnde som en bra lärare.

5.3 Hur relaterar elevernas och lärarnas uppfattningar till varandra?

5.3.1 Allmänna uppfattningar

Den allmänna känslan vi fick efter det att vi hade genomfört intervjuerna var att respektive grupps uppfattningar om varandra stämde väl överens. Allmänt sett uppfattades följande egenskaper som positiva både elever och lärare emellan: engagemang, snällhet, humor och att vara kunnig i sitt ämne. Följande negativa egenskaper stämde även överens mellan lärare och elever vid en jämförelse: favorisering, ostrukturerad undervisning, mesighet och oförmåga att ta till sig elevernas åsikter.

5.3.2 Positiva egenskaper

Något som båda intervjuade grupper poängterade som väldigt viktigt var engagemang, dels att läraren är intresserad av sitt ämne och även att visa intresse för elevernas välbefinnande och närvaro. Enligt eleverna märktes det fort om en lärare var engagerad eller ej. Att besitta en viss social kompetens underströks väldigt mycket av eleverna, något som lärarna var medvetna om, då det var en väg till att vinna elevernas förtroende och tillit.

Begreppet snäll nämndes i samtliga intervjuer med eleverna. Lärarna tyckte inte att detta var en kärnegenskap för en bra lärare, men de nämnde det som en egenskap som de trodde eleverna uppskattade. Lärarna pratade runt omkring begreppet vid intervjuerna på den direkta frågan om vad som kännetecknar en bra lärare, däremot beskrev de ordet snäll lite annorlunda än vad eleverna gjorde. Lärarna tenderade att beskriva snällhet som om det inkluderades i begreppet engagemang och rättvis behandling.

Humor var en egenskap som eleverna värdesatte mycket, något som lärarna också tyckte var viktigt, dock inte lika viktigt som eleverna. Lärarna menade att även det var ett sätt att vinna elevernas förtroende och tillit. På frågan vad de trodde eleverna värdesatte för egenskaper hos lärarna svarade samtliga att humor var en viktig egenskap, vilket också visade sig vara sann.

Att vara kunnig i sitt ämne var en av de viktigaste egenskaperna hos en lärare enligt lärarna själva, eleverna samtyckte. På vår fråga om det var viktigt om läraren hade god ämneskunskap eller om personligheten var viktigare svarade både elever och lärare att båda egenskaperna var viktiga. Några elever menade att det inte spelade stor roll om läraren var duktig eller ej om inte personkemin funkade någorlunda.

Samtliga intervjuade lärare ansåg att en av de viktigaste egenskaperna en bra lärare måste inneha är den pedagogiska förmågan att lära ut. Även de intervjuade eleverna delade lärarnas åsikt. De fick svara på frågan om vad som kännetecknar en dålig lärare och svarade att oförmågan att lära ut på ett begripligt sätt är en dålig egenskap. Båda intervjuade grupper såg därmed egenskapen, att kunna lära ut, som väldigt viktig.

5.3.3 Negativa egenskaper

Enligt båda grupper var favorisering lite av en dödssynd. Samtliga elever tog upp detta som kanske ett av de största misstagen en lärare kan göra. Lärarna trodde att favorisering kunde leda till att eleverna förlorade respekten för dem. Det visade sig efter intervjuerna att eleverna hade samma uppfattning, att som lärare vara mottaglig för fjäsk ger mindre respekt.

Ostrukturerad undervisning var en annan egenskap som ansågs dålig både av elever och lärare. Samtliga lärare poängterade det, trots detta påstod eleverna att långt ifrån alla lärare är strukturerade i sin undervisning. Att komma i tid till lektionerna poängterades av båda grupper.

Att inte kunna stå på sig i undervisningen är en annan egenskap som uppfattades som negativ av båda grupper. Vidare menade båda grupper att det inte heller var för bra att vara för auktoritär, eleverna eftersökte lärare som hade en förmåga att kunna lyssna på eleverna och deras önskemål. Lärarna poängterade att det var viktigt att kunna känna av stämningen och kunna möta eleverna på mitten, annars fanns risken att eleverna utnyttjar lärarens försök att försöka göra sig omtyckt.

5.3.4 Skillnader i uppfattningen vad som är dåliga respektive bra egenskaper

De frågor som intervjun bestod av var av allmän karaktär, de intervjuade fick själva kommentera de egenskaper de nämnde som dåliga respektive bra. Eftersom svaren var individuella var det lätt att någon intervjuad nämnde en egenskap som inte nämndes av några andra. Sammanställningen av skillnaderna i uppfattningen kan då vara något missvisande.

Rättvisa var en egenskap som samtliga av de intervjuade lärarna ansåg vara av yttersta vikt för en bra lärare att besitta. Att behandla elever rättvist utefter deras individuella behov samt att sätta rättvisa betyg var viktiga bitar i läraryrket enligt lärarna själva. Det var dock något som ansågs vara en svår uppgift. Något som uppmärksammades vid analysen av intervjuerna var att det var långt ifrån alla elever som nämnde rättvisa som en av de viktigaste egenskaperna för vad som kännetecknar en bra lärare. Några elever nämnde det men de ansåg inte att det var en av kärnegenskaperna. Att lärare sätter rättvisa betyg utefter prestation, var väldigt viktigt enligt några elever men även detta ingen kärnegenskap.

Att läraren är social och visar intresse för eleverna för mer än skolarbetet, ansåg några av eleverna vara en av de viktigaste egenskaperna för en bra lärare. Ingen av lärarna tog upp detta, varken som bra eller dålig egenskap. Lärarna lägger troligen ingen vikt vid just den egenskapen, då det är en egenskap som kommer naturligt med läraryrket. Eleverna såg egenskapen att vara social utanför klassrummet som en bra egenskap, det kan dock vara svårt för läraren att konstant vara iklädd sin lärarroll, även på fritiden. Läraren väljer då kanske inte att på sin fritid, om han träffar en elev utanför klassrummet, inleda en konversation med mindre trevliga elever, utan kanske bara med de trevliga. Det kan då ses som en favorisering i elevens ögon.

Att kunna skapa trygghet på skolan och i klassrummet ansåg lärarna vara en viktig egenskap hos en bra lärare. Att skapa trygghet innebar enligt lärarna att kunna se och motverka mobbning och skapa en god stämning i klassrummet. Eleverna har inte nämnt detta i intervjuerna. Orsaken till detta kan bara spekuleras i. Troligen berodde det på att ingen av de intervjuade eleverna har varit utsatt för mobbning och var därför inte det första som de kom att tänka på under intervjun.

6. Diskussion

Syftet med denna uppsats var att undersöka vad elever och lärare anser vara bra respektive dåliga lärar- och ledarstilar samt se hur elevernas respektive lärarnas syn relaterar till varandra. Den analys- och resultatdiskussion samt slutsats som följer kan endast ge en liten antydning på vad elever och lärare tycker då vi i vår undersökning haft begränsat underlag för studien.

6.1 Analys

En dålig lärares egenskaper finns inte i någon större nämnvärd omfattning omnämnd i litteraturen. Det är dock förståeligt eftersom författarna och forskarna strävar efter att utveckla läraryrket och det får då anses naturligt att inga negativa egenskaper nämns, utan i stor grad enbart positiva egenskaper och hur de skall utvecklas. Det går dock att jämföra vad litteraturen säger om det genom att göra motsatstolkningar till vad som skrivs om de bra egenskaperna och sedan jämföra dessa med resultatet i vår undersökning.

I litteraturen nämns flera olika lärarstilar. Generellt sett kan troligen alla verksamma lärare placeras i någon av dessa typer, om inte annat är de en blandning av flera typer, detta gäller även för vår undersökning. De olika lärarstilar som presenteras ovan i avsnitt 3.2.1, Kimber och Sandersson, och 3.2.2, Maltén, återfinns även i vår undersökning där elever och lärare har sagt sitt.

Sammanfattningsvis visar vår undersökning gällande lärarstilarna att en bra lärare är en person som undervisar efter den demokratiska lärarstilen, men med en viss auktoritär stil. Att vara för auktoritär ansågs av elever och lärare som en dålig egenskap. En viss del auktoritet sågs däremot som en bra egenskap då det i slutändan, enligt båda grupperna, måste vara läraren som bestämmer i klassrummet, annars finns risken att det uppstår kaos i klassrummet.

En annan lärarstil som uppmärksammades i undersökningen var ”kompisen”, se 3.2.1.4. Lärarna i undersökningen trodde att det i viss mån var bra att vara lite kompis med eleverna för att på så vis lättare kunna vinna elevernas förtroende. En del av lärarna beskrev begreppet ”kompis” som att vara ett mellanting mellan kompis och förälder. En viktig aspekt, som samtliga lärare lyfte fram, var att det inte var bra att vara för mycket ”kompis” med eleverna utan hålla en viss distans, annars kunde eleverna uppleva läraren mer som en kompis än en auktoritet.

En bra lärare bör även vara medveten om att elever tar till sig undervisning på olika sätt, att det finns olika inlärningsmetoder, och bör därför anpassa sin undervisning genom att använda sig av olika undervisningsmetoder som liknar elevernas sätt att lära in. I avsnitt 3.3.1, Maltén, och 3.3.2, Grinder, presenteras de tre vanligaste tillvägagångssätten för inläring respektive undervisning. Dessa tre är den visuella, auditiva samt kinestetiska eleven respektive undervisningsmetod. Metoderna visar att elever lär sig på olika sätt samt att lärare kan undervisa på olika sätt, det är avgörande för båda grupper vilket av sätten som används mest. Forskning som är gjord på just dessa metoder, se 3.3.3, visar att det har stor betydelse att läraren blandar dessa tre sätten i sin undervisning för att främja samtliga elever. Vår undersökning visade att de intervjuade lärarna var medvetna om att alla elever är olika och lär sig på olika sätt. Vidare påstod lärarna att det var viktigt att anpassa undervisningen därefter, de kallade detta för att inneha en pedagogisk förmåga. Denna förmåga var enligt lärarna en av de viktigaste egenskaperna att ha för att vara en bra lärare. Enligt de intervjuade eleverna var

det långt ifrån alla lärare som hade denna pedagogiska förmåga. Anledningen till detta var, enligt eleverna, att dessa lärare antingen hade för stor eller för liten kunskap.

Stensmo skriver, se 3.4, att det finns tre olika kompetenser som en lärare bör ha med sig i undervisningen. Dessa tre är ämneskompetens, didaktisk kompetens och ledarkompetens. Dessa tre kompetenser behandlas konsekvent under resultatavsnittet då dessa tre troligen är de viktigaste en bra lärare bör vara införstådd med. Intervjuerna visar att en bra lärare skall, enligt både elever och lärare, ha stor ämneskompetens, besitta god pedagogisk förmåga samt kunna agera som ledare.

I uppsatsen, se 3.5, tar Stensmo upp fem stycken uppgifter en lärare bör ha med sig i undervisningen. Dessa fem uppgifter har han hämtat från pedagogikprofessorn Cliff Turneys teorier om Classroom management. Dessa uppgifter var planering, kontroll, motivation, gruppering och individualisering, där planering, enligt Turney, är den viktigaste av dem. Även i vår undersökning kan dessa uppgifter återfinnas. Vi kunde tydligt urskilja tre av dessa uppgifter, planering, kontroll och individualisering. De två resterande uppgifterna, motivation och gruppering, återfanns också, men lärarna och eleverna pratade runt omkring dem.

Planeringen är det nav som håller ihop övriga fyra ledaruppgifter och betyder enligt Turney i stora drag att man löser problem och fattar beslut, se 3.5.1. Samtliga elever och lärare som deltog i vår intervjustudie ansåg att planering är av yttersta vikt om läraren skall kännetecknas som bra. Eleverna menade att om läraren inte besitter denna uppgift tappar de lätt respekten för han. Lärarna menade att om det slarvas med denna uppgift finns risken att eleverna tar efter och själva börjar slarva.

Kontroll innefattar att läraren skall ha kontroll i klassrummet samt att läraren via sin kompetens och sina personliga relationer till eleverna kan erövra en sorts personlig auktoritet. Förr innefattade kontroll disciplin, ordning och reda och gott uppförande medan det idag kännetecknas av elevinflytande, vägledning och en trygg undervisningsmiljö där eleverna kan känna sig säkra och avspända, se 3.5.2. Enligt lärare och elever i vår intervjustudie skall läraren inte vara alltför auktoritär, men en viss auktoritet ansågs dock vara en positiv egenskap. Eleverna eftersökte lärare som kunde säga ifrån och inte vara för mesiga. Även lärarna ansåg att en viss auktoritär stil var nödvändig, dock förespråkade de en demokratisk undervisning där elever har möjlighet till medverkan i undervisningen, i form av att diskutera och ta beslut för att förbättra undervisningen. Några av lärarna påpekade att om man är för auktoritär kan det leda till att man istället tappar elevernas förtroende. De äldre lärarna nämnde dock att de ibland saknade tiden då läraren fick vara auktoritär, de tyckte att dagens elever har blivit mycket tuffare än gårdagens elever. Lärarna var medvetna om att man med hjälp av olika typer av egenskaper kan erövra en personlig auktoritet som eleverna uppskattade. Dessa egenskaper var förmåga att skapa trygghet, ha en gnutta humor med glimten i ögat, samt förmågan att kunna se och berömma en elevs prestation vid rätt ögonblick. Lärarna ansåg att om en lärare har dessa egenskaper är det lättare att vinna elevernas förtroende och skapa en trevligare och mer avslappnad skolmiljö.

Individualisering innebär i stora drag att läraren måste anpassa undervisningen utefter elevernas behov, alla elever lär sig på olika sätt samt arbetar olika fort, se 3.5.5. Lärarna i vår undersökning var väl medvetna om att individualisering var en viktig aspekt, de påpekade att alla elever är olika och behöver olika typer av uppmärksamhet och utmaningar i skolan. Lärarna ansåg att denna uppgift även ingick i det de kallade för pedagogisk förmåga. Lärarna

såg denna förmåga som en av de viktigaste egenskaperna hos en lärare. Hade man inte denna menade en av lärarna att man borde se sig om efter ett annat yrke för elevernas skull.

Om Elisabeth Hesslefors Arktofts undersökning sammanfattas, se 3.6, skall en bra lärare vara stödjande, berömmande, personlig, rättvis, kunna sätta gränser och få eleverna aktiverade. Arktofts undersökning stämmer väl överens med vår då vi i vår undersökning kommit fram till ungefär samma resultat.

Vår undersökning visade att lärare och elever ansåg att följande egenskaper som att vara stödjande, berömmande och personlig var bra. Lärarna ansåg att elever idag behöver uppmärksamhet och få beröm då många av dem lider av dålig självkänsla. Förmåga att skapa en trygg atmosfär i klassrummet var också av stor vikt ansåg lärarna, om inte eleverna känner sig trygga i skolan finns risken att de blir mindre motiverade att ta till sig undervisningen. Lärarna menade att det gick att vinna elevernas förtroende genom att skapa trygghet, att se varje enskild individ och ge beröm och på så vis få en trevligare och mer avslappnad skolmiljö. Eleverna ansåg att en bra lärare skulle vara social, vilket innebar att läraren hade tid för eleverna, samt att läraren kunde ha en humoristisk sida, detta kunde pigga upp stämningen i klassrummet. Att vara rättvis var en egenskap som samtliga lärare tog upp, detta ansågs som en väldigt viktig egenskap för en bra lärare.

Rättvisa var enligt lärarna att alla elever skall behandlas likadant, något som sågs som en svår uppgift eftersom vissa elever, enligt lärarna, var svåra att fatta tycke för. Oavsett om lärare inte kan tycka om alla elever lika mycket menade samtliga att favorisering aldrig får förekomma, detta sågs lite som en dödssynd. Rättvisa handlade även om att som lärare kunna sätta rättvisa betyg, även denna bit var enligt de intervjuade lärarna svår. Även vissa elever nämnde att en bra lärare bör vara rättvis. De såg rättvisa som att behandla alla lika, inte favorisera samt ge rättvisa betyg, med andra ord såg de begreppet rättvisa på samma sätt som lärarna.

Att kunna sätta gränser var väldigt viktigt ansåg lärarna, eleverna skall veta vem det är som bestämmer. Klarar läraren inte av att sätta gränser gör eleverna mer eller mindre som de själva vill i klassrummet eftersom de tappat respekten för läraren. Även eleverna ansåg att lärare måste kunna sätta gränser, de kände teknade en dålig lärare som en mesig lärare som inte vågade vara auktoritär. Att kunna sätta gränser som lärare innefattade även ordning och reda vilket de intervjuade eleverna och lärarna ansåg vara en bra egenskap.

Att kunna aktivera eleverna innefattade enligt Arktoft att läraren fick dem engagerade genom att skapa diskussioner och dialoger. Om läraren var väldigt engagerad och intresserad i det han lärde ut smittade detta lättare av sig, eleverna fick en positiv känsla och blev själva intresserade. Engagemanget var viktigt även i vår undersökning då både lärare och elever ansåg att detta var en av kärnegenskaperna för hur en bra lärare skall vara. Engagemanget innefattade enligt de intervjuade att läraren skulle brinna för sitt yrke och vara engagerad i eleverna. Enligt lärarna var det lättare att bli omtyckt och respekterad om engagemang visades, vilket även ledde till att man blev bättre i sin undervisning. Det skall även tilläggas att några av de intervjuade lärarna tyckte att det ibland kan vara svårt att hålla engagemanget på topp, läraryrket har ibland bra och dåliga perioder, ofta beroende på vilka elevgrupper som läraren undervisar.

6.2 Resultatdiskussion

I skrivandets stund har vi ungefär 2 veckor kvar som studenter innan vi skall ut i arbetslivet som lärare. Vi har alla tre ambitioner om att bli så bra lärare som möjligt, efter att ha gjort denna undersökning kanske vi under resans gång blivit det. Denna undersöknings syfte var att undersöka vad elever och lärare anser vara bra respektive dåliga lärar- och ledarstilar, samt undersöka hur elevernas respektive lärarnas syn relaterar till varandra.

Efter att intervjuresultaten har sammanfattats och analyserats har både positiva och negativa egenskaper om hur en lärare skall vara framträtt. En del överraskningar i resultatet uppenbarade sig även, något som vi inte var beredda på att få ut av undersökningen.

En sådan överraskning var att alla elever inte nämnde rättvisa som en av de viktigaste egenskaperna för hur en bra lärare skall vara. Samtliga lärare hade med rättvis som en av kärnegenskaperna hos en bra lärare. Lärarna svarade även att de trodde att eleverna tyckte att det var en viktig egenskap som en lärare bör ha. Vi trodde, innan intervjuerna startade, att samtliga elever skulle anse att rättvisa var en viktig egenskap, konstigt nog gjorde alla inte detta. Anledningen till varför kan bara spekuleras i, en faktor kan vara att eleverna i intervjun hade en hel del andra egenskaper att ta upp under intervjun. Det kan även bero på att de intervjuade eleverna alltid har haft rättvisa lärare och förutsätter att alla är det, de har då inte några egna erfarenheter från en orättvis lärare.

En annan överraskning var att samtliga elever inte nämnde att läraren skulle vara kunnig i sitt ämne som en av de viktigaste egenskaperna hos en bra lärare. Eleverna nämnde däremot att de lärare som var för kunniga i ämnet kunde inverka negativt på undervisningen, de hade en förmåga att komplicera undervisningen. Samtliga lärare ansåg att vara kunnig i sitt ämne var av stor vikt, ämneskunskapen var enligt dem en sorts trygghet i undervisningen. Pålästa lärare har troligen lättare att förmedla kunskapen. Eleverna kanske förutsätter och ser det som en självklarhet att deras lärare skall vara kunniga i det de lär ut. Konstigt nog trodde vi att samtliga elever skulle ta upp denna egenskap, i alla fall i större utsträckning än vad de gjorde, då denna egenskap är av stor vikt. Däremot nämnde eleverna att långt ifrån alla lärare besitter pedagogisk förmåga. Detta var för oss ingen större överraskning, dels eftersom vi själva gått i skolan relativt nyligen men även p.g.a. vår praktik under utbildningens gång där vi har sett lärare som saknar denna förmåga.

Den tredje överraskningen var att de äldre lärarna i undersökningen var relativt öppna med att berätta saker som de yngre lärarna försökte dölja, bl.a. problematiken med bristande engagemang. De äldre lärarna erkände under intervjuerna att detta var något som minskade med tiden. Vi förväntade oss inte att de öppet skulle erkänna det, däremot hade vi stor förståelse för detta eftersom vi troligen också kommer att ha liknande perioder i vår framtida yrkeskarriär. Detta fenomen är troligen inget som är unikt för just läraryrket eftersom intresset för yrket troligtvis minskar efter en tid inom samma bransch. Framförallt som lärare, om vi ser i ett historiskt perspektiv. Lärare har generellt sett har fått större klasser, mindre disciplinerade elever, och att de inte får den uppskattning i förhållande till det viktiga arbete de utför, att forma vår framtid. Det är troligen då lätt att tappa gnistan. De äldre lärarna berättade även för oss att de ibland kunde sakna tiden då de fick lov att vara auktoritära medan de yngre lärarna verkade slingra sig lite då diskussionerna under intervjun kom in på detta område. De yngre lärarna ansåg att det inte var bra att vara auktoritär i alla situationer, de äldre nämnde att de märkt, bland yngre lärarkollegor, att de var lite rädda för att visa vem som bestämmer i klassrummet. De kanske var rädda att tappa eleverna och deras respekt.

Deras påstående kan vara sant eftersom vi själva har en viss rädsla att inte bli omtyckta av eleverna då vi snart skall påbörja vår yrkeskarriär inom läraryrket.

Något vi inte heller hade förväntat oss var att eleverna ansåg att en bra lärare skulle vara social även utanför klassrummet, eleverna sade att de uppskattade om läraren stannade och pratade med dem i mataffären etc. Detta förvånade oss stort, vi själva hade över huvud taget inte ens reflekterat över att den egenskapen skulle omnämnas under intervjuerna. Märkligt nog tog några elever upp detta, trots att det finns många andra, mycket viktigare, egenskaper som en lärare bör besitta. Det är nog svårt att konstant vara iklädd rollen som lärare, den uppfattningen har vi fått genom diskussioner med olika lärare utanför undersökningen under utbildningens gång, främst genom praktiken under utbildningen. Några av de lärare som vi har varit i kontakt med ansåg att det var bäst om boende och arbete inte var lokaliserat på samma ort, på olika orter ansåg lärarna att de hade lättare att slappna av när arbetet lämnades. Det ligger säkert något i ovanstående påstående, lärare förväntas att vara någon form av förebild för eleverna och representerar skolan, även privat. Det kan uppkomma vissa problematiska situationer, speciellt som ung lärare på gymnasienivå, eftersom det är lätt att träffa på elever utanför klassrummet i andra miljöer där lärare normalt inte är iklädda sin roll som lärare, t.ex. vid vissa kvällsliga nöjesaktiviteter.

Något som vi däremot hade förväntat oss var att vår undersökning, i likhet med litteratur och tidigare forskning, ledde fram till att den ideala läraren bör undervisa i enlighet med den demokratiska lärarstilen, men även ha vissa drag i undervisningen av den auktoritära stilen och kompisstilen. Elever och lärare verkade trivas bäst med dessa tre stilar eftersom de i intervjuundersökningen nämnt egenskaper som passar in i dessa. De svar vi fick i undersökningen av de intervjuade kunde dock på ett eller annat sätt lika väl placeras in i samtliga lärarstilar som finns presenterade i avsnitt 3.2. Det vi kunde utröna av undersökningen var att det inte fanns någon konkret definition av vad som utmärker en bra lärarstil utan snarare en situationsanpassad kombination av många olika stilar.

En del av undersökningen bestod av en fråga om hur elevers och lärares uppfattningar förhåller sig till varandra. Vi hade, innan intervjuerna genomfördes, förväntat oss att skillnaderna mellan elevernas och lärarnas uppfattningar skulle vara större än vad det verkligen var, som undersökningen visar. Dessa skillnader finns presenterade ovan i avsnitt 5.3.4. En anledning till att det inte var några större skillnader mellan respektive grupps uppfattningar om vad som kännetecknar en bra respektive dålig lärare kan bero på att vi förväntade oss att det skulle vara det. Efter undersökningens genomförande kan konstateras att lärare har god koll på vad eleverna uppfattar som bra respektive dåliga egenskaper.

De intervjuade lärarna i undersökningen ansåg att en bra lärare bör vara rättvis, brinna för sitt yrke, ha engagemang, skapa trygghet, ha humor, vara pedagogiskt kompetent, samt att se varje enskild individ. Enligt vår andra undersökningsgrupp, eleverna, skulle en bra lärare vara snäll, skämtsam, social, ordningsam, engagerad, bestämd, rättvis och kunnig i sitt ämne. Listan kunde säkerligen ha gjorts mycket längre om större undersökningsunderlag hade förekommit, men eftersom vår intervjuundersökning inte täckte mer än sammanlagt 16 personer var dessa egenskaper de viktigaste. Vi kunde, trots vårt undersökningsunderlag, i vår analysdiskussion se många likheter med vad liknande undersökningar och skriven litteratur presenterat för resultat hur en bra lärare skall vara. Något som däremot inte omnämns i någon vidare omfattning i litteraturen och i tidigare forskning är vad som kännetecknar en dålig lärare. Det går dock att jämföra vad litteraturen skriver om skriver om hur en bra lärare bör agera och göra motsatstolkningar till vad som har skrivits om de bra egenskaperna. Vår

undersökning sammanfattar att en dålig lärare kännetecknas genom att vara ostrukturerad, oengagerad, har svårt för samarbete, har svårt att ta till sig kritik, favoriserar elever och saknar pedagogisk förmåga att lära ut.

Frågan vi ställer oss själva är om vi, som blivande lärare, verkligen skall ändra på oss för att agera som forskare och författare anser att en bra lärare skall agera. Denna lista är, enligt oss, en relativt krävande lista på bra egenskaper vi bör besitta när vi kommer ut i skolorna och påbörjar vår resa mot att bli bra lärare. Troligen kommer det att ta många år och kräva mycket arbete innan vi behärskar alla egenskaper. Vi funderar på om lärare verkligen klarar av att bemästra alla bra egenskaper som presenterats i undersökningen. Vissa egenskaper går säkert att bemästra för lärare om de under en längre tid varit verksamma inom läraryrket och kan använda sig av tidigare erfarenheter och upplevelser. Vi är väl införstådda med att vi besitter olika bra samt mindre bra personliga egenskaper, något som även lärarna i vår undersökning underströk att de också gjorde. En av svårigheterna för lärare är att de blir bedömda av väldigt många olika personer och ingen person är den andre lik. Alla människor har olika preferenser och uppfattningar om hur en bra lärare skall vara, en lärare som en elevgrupp tycker är bra kan för en annan grupp upplevas som mindre bra. En gemensam uppfattning vi har är att vi inte tror att det någonsin går att bli omtyckt av alla elever, om vi skall sträva efter det kommer vi troligen att bränna ut oss i vår jakt på att bli den perfekte läraren.

Oavsett om samtliga bra egenskaper, som ovan nämnts, bemästras av en lärare återstår ett stort problem. Det är mycket svårt att bli en omtyckt lärare, medan det är väldigt lätt att bli en mindre omtyckt lärare. Vår erfarenhet av problematiken är att om en inflytelserik elev i klassen, med andra ord någon som övriga klassen ser upp till, anser att en lärare är dålig, är det lätt för övriga klassen att anamma samma åsikt. Det krävs en ständig strävan och kamp för att bli en omtyckt lärare och att de första åren, innan rutin och erfarenhet finns, kan bli svåra för nyutexaminerade lärare.

En annan lösning, som vi förespråkar, är att istället för att blint sträva efter alla ovannämnda bra egenskaper är att försöka hitta sin egna personliga stil som stämmer överrens med dels sin egen personlighet men även med vad som förväntas av en. Agerar en lärare utifrån sin egen personlighet och är öppen för kritik från dels lärarkollegor men även elever, samt har en vilja att utveckla en egen stil som kretsar runt de bra kärnegenskaperna en lärare bör besitta, tror vi att en bra bit av vägen redan har avklarats. Vi tror att ingen är, eller någonsin kommer att bli, den perfekte läraren eftersom människan aldrig blir fullärd och att det inte går att vara omtyckt bland alla. Detta är inget unikt för läraryrket utan det gäller alla yrken.

Vi anser att vi undersökt det som var avsett att undersöka, nämligen vad som kännetecknar en bra respektive dålig lärare, samt se hur elevernas respektive lärarnas syn relaterar till varandra. För att erhålla ett bättre och säkrare resultat hade vi kunnat intervjua fler personer, eller kompletterat vår intervjuundersökning med en enkätundersökning. Vi valde dock att begränsa oss eftersom vi av tidigare erfarenhet vet att intervjuer tar lång tid att genomföra och sammanställa. Litteraturvalet hade säkert kunnat vara bredare om mer tid hade funnits att disponera. Efter att ha sökt efter passande litteratur insåg vi relativt snabbt att det fanns väldigt mycket skrivet om just hur en lärare bör agera. Undersökningen har givit oss väldigt mycket kunskap om vårt kommande yrke, vi anser därmed att det var ett klokt val att genomföra den undersökning som ovan presenterats.

7. Källförteckning

Publicerat material – Litteratur

Carlgren I & Marton F, (2002), *Lärare av i morgon*, Lärarförbundet.

Ference Marton, Lars Ove Dahlgren, Lennart Svensson, Roger Säljö, (1999), *Inläring och omvärldsuppfattning*, Bokförlaget Prisma.

Grinder, Mikael, (1999), *Ledarskap och lärande i klassrummet*, Jönköping, Brain Books AB.

Holme Idar Magne & Solvang Bernt Krohn, (1997), *Forskningsmetodik: om kvalitativa och kvantitativa metoder*, Lund, Studentlitteratur.

Kimber Birgitta. & Sandersson Martin, (1995), *Känn dig som lärare*, Ekelunds förlag AB.

Maltèn Arne, (2002), *Hjärnan och Pedagogiken – Ett samspel?*, Studentlitteratur, Lund

Maltén Arne, (1997), *Pedagogiska frågeställningar*, Studentlitteratur, Lund.

Stensmo Chister, (2000), *Ledarstilar i klassrummet*, Studentlitteratur, Lund.

Tebelius Ulla & Claesson Silwa, (2000), *Skolan i Centrum*, Studentlitteratur, Lund.

Internet

<http://kursportal.student.gu.se/data/LAU350ht06/Kursmoment/Forskningsetik-overhead.pdf>
(Hämtat den 20/1-07)

www.skolverket.se (Hämtat den 20/1-07)

Bilaga 1

Kvalitativa intervjuer - Val av frågor till lärare

- 1. Vad tycker du kännetecknar en bra lärare?**
- 2. Vad tycker du kännetecknar en dålig lärare?**
- 3. Var tror du att eleverna tycker är viktigt hos en lärare?**
- 4. Vad i din ledarstil/ledarskap uppfattar du som en styrka?**
- 5. Har du någon svaghet i din ledarstil/ledarskap?**
- 6. Får du anpassa ditt ledarskap beroende på vilka grupper du leder?**
- 7. Är det viktigt att läraren har god ämneskunskap eller är personligheten viktigare?**

Kvalitativa intervjuer - Val av frågor till elever

- 1. Beskriv en lärare som du haft under din skolgång och som du tycker har varit bra och vad är det som kännetecknar denne?**
- 2. Beskriv en lärare som du haft under din skoltid som du tycker var mindre bra och vad är det som kännetecknar denne?**
- 3. Vad/hur är en bra lärare för dig?**
- 4. Vad/hur är en dålig lärare för dig?**
- 5. Är det viktigt att läraren har god ämneskunskap eller är personligheten viktigare?**